

Crnogorski elektrodistributivni sistem d.o.o

ENERGIJA U SRCU



GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU za 2019. godinu

Podgorica,
April 2020. godine

SADRŽAJ

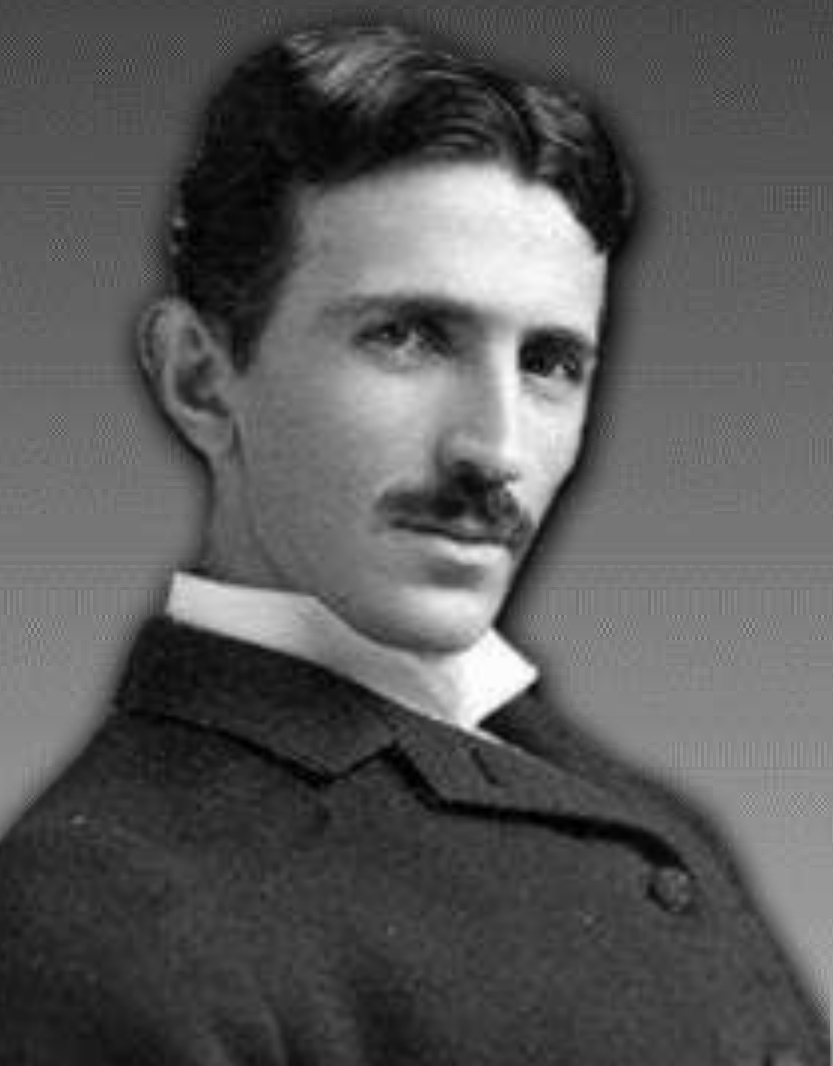
1. O NAMA	3
1.1 Osnovna/pretežna i pomoćne djelatnosti poslovanja	3
1.2 Osnovni proizvodi i usluge koje Društvo nudi	3
1.3 Vlasništvo i struktura kapitala	3
1.4 Organizaciona struktura	4
1.6 Misija Društva	5
1.7 Vizija	5
2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA	7
2.1 Izvještaj nezavisnog revizora	7
2.2 Bilans Uspjeha	10
2.3 Bilans Stanja	11
2.4 Racio Pokazatelji	12
2.5 Operativni pokazatelji	13
3. KORPORATIVNO UPRAVLJANJE	8
3.1 Skupština Društva	8
3.2 Odbor direktora	8
3.3 Revizorski odbor	11
3.4 Interna revizija	11
3.5 Menadžment	12
4. LJUDSKI RESURSI	14
5. MJERE ZAŠTITE	14
6. DRUŠVENA ODGOVORNOST	17
7. INVESTICIJE	25
8. CILJEVI I PLANOWI ZA NAREDNI PERIOD	28
9. UPRAVLJANJE RIZICIMA	33

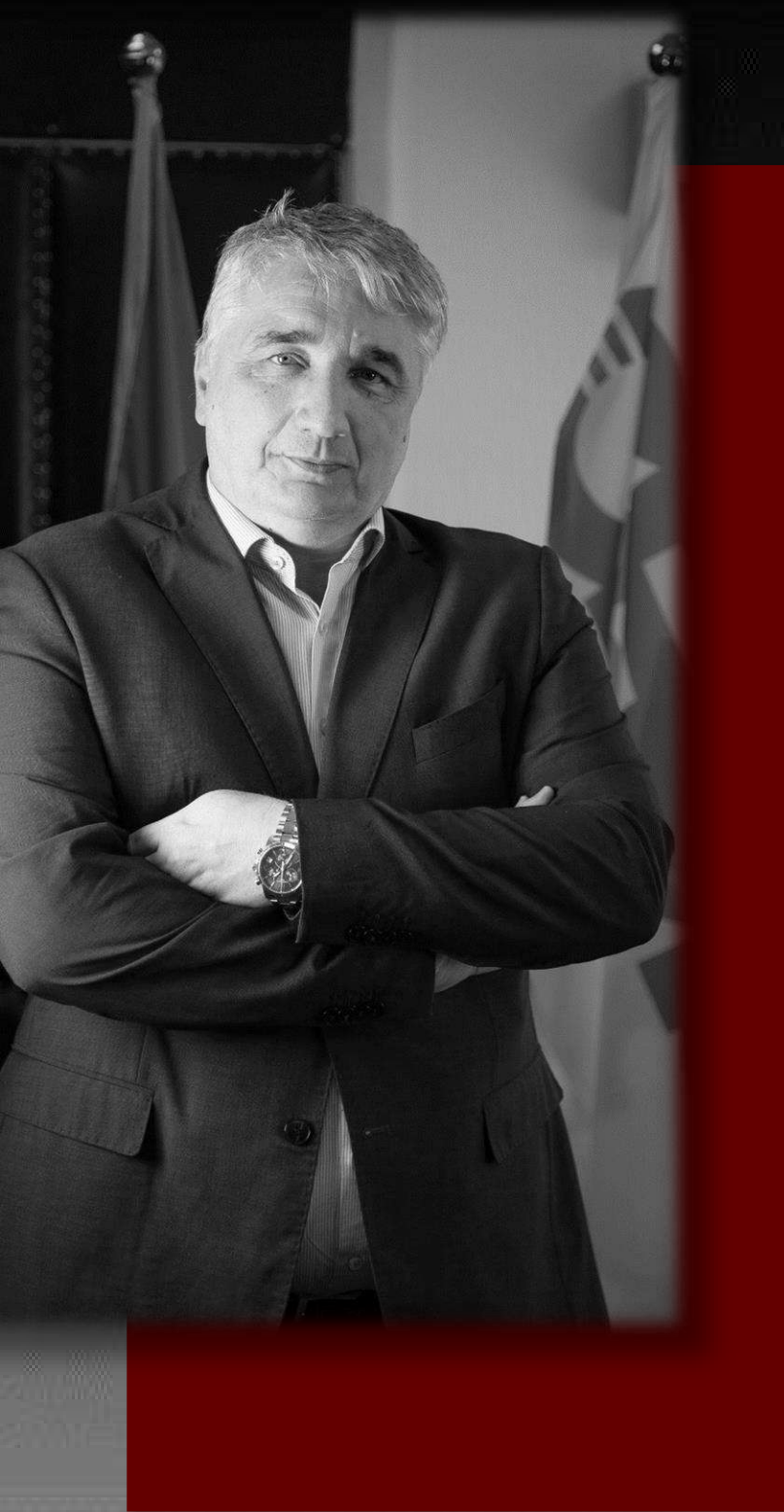
”

SVI SMO MI JEDNO. LJUDI SU
MEĐUSOBNO POVEZANI
NEVIDLJIVIM SILAMA.

“

- *Nikola Tesla*





Poštovani korisnici, poslovni partneri, zaposleni i zainteresovane strane,

Naši napori da u 2019. godini obezbijedimo pouzdan i stabilan distributivni sistem ogledali su se kroz aktivnosti usmjerene na polju realizacije hitnih i redovnih operativnih zadataka i realizacije kapitalnih investicija, sa posebnim osvrtom na projekat revitalizacije srednje-naponske i nisko-naponske mreže, a sve u cilju kvalitetnog napajanja korisnika električnom energijom.

Takođe, nastojali smo da usmjerimo fokus i na razvoj same organizacije, te smo u tom smislu donijeli znatan broj preciznih i razumljivih procedura koje uređuju odnose u kompaniji; dali akcenat na stručnom usavršavanju, obukama i nadogradnji znanja našeg kadra; radili na unapređenju IT sistema kao i sistema zaštite na radu i nastavili da i u 2019. godini imamo odgovoran odnos prema zajednici, za koji nam je Unija poslodavaca i Privredna komora Crne Gore dodijelila nagradu za odgovorno poslovanje.

Sve što je do sada urađeno, koristićemo kao bazu za dalji razvoj i marljivo raditi na ostvarenju stabilnosti sistema kako bismo efikasno odgovorili na potrebe korisnika.

Na kraju, zahvaljujem svojim kolegama i zaposlenima na trudu i posvećenosti, sa željom da se u narednom periodu nastavi sa radom na unapređenju poslovanja kroz prosperitet, dobre rezultate, uzajamno poštovanje i razumijevanje kao osnovne zadatke i ciljeve.

Neka nam naredna godina bude još bolja.

Zoran Đukanović
Izvršni direktor



O NAMA



PODACI O DRUŠTVU

Naziv

Crnogorski elektrodistributivni sistem doo

Sjedište

Ivana Milutinovića br. 12,
81000 Podgorica
Crna Gora

Telefon

+382 20 408 400

Website

www.cedis.me

Registracija

Br. 5-0766918/001, dana 30.06.2016.

Matični broj

03099873

Poreski identifikacioni broj

30/31-16162-1

Revizor

BDO doo

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog, 120

81000 Podgorica

Crna Gora

1. O NAMA

1.1 Osnovna/pretežna i pomoćne djelatnosti poslovanja

Osnovna djelatnost CEDIS-a je distribucija električne energije. Elektroenergetske djelatnosti Društva su propisane Zakonom o energetici, licencama u energetske sektoru i Statutom CEDIS-a. Crnogorski elektrodistributivni sistem D.O.O. je imalac Licence za distribuciju električne energije, upisanoj u Registar izdatih Licenci pod rednim brojem L-E-01.

1.2 Osnovni proizvodi i usluge koje Društvo nudi

Ključne djelatnosti Društva su:

-  Distribucija električne energije,
-  Operator distributivne mreže,
-  Izgradnja i održavanje elektroenergetskih objekata,
-  Projektovanje i nadzor,
-  Druge djelatnosti propisane Statutom CEDIS-a

Djelatnost distribucije električne energije je regulisana djelatnost i nadzor nad istom vrši Regulatorna Agencija za Energetiku („RAE“) u skladu sa Zakonom o energetici i podzakonskim aktima.

Distributivni sistem je dio elektroenergetskog sistema koji služi za prenošenje električne energije od prenosne mreže, ili elektrana priključenih na distributivnu mrežu, do krajnjih kupaca i čini ga sistem vodova i postrojenja naponskih nivoa 35 kV, 10 kV i 0,4 kV. Ukupna dužina vodova iznosi 19.110 km, a broj trafostanica iznosi 4.887.

Realizacijom osnovnih djelatnosti, CEDIS obezbeđuje uredno i kvalitetno zadovoljenje potreba potrošača na svim naponskim nivoima, te sigurnu i stabilnu isporuku električne energije privredi i stanovništvu Crne Gore.

1.3 Vlasništvo i struktura kapitala

Crnogorski elektrodistributivni sistem d.o.o., Podgorica osnovan je 30.juna 2016.godine od strane Elektroprivrede Crne Gore A.D., Nikšić kada je izvršena i registracija Društva kod Centralnog registra privrednih subjekata, u Podgorici, pod registracionim brojem 5-0766918/ 001.

Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić je 100% vlasnik Društva.

Osnovni kapital Društva iznosi EUR 284.177.711.

1.4 Organizaciona struktura

Organizacionu strukturu Društva čine:

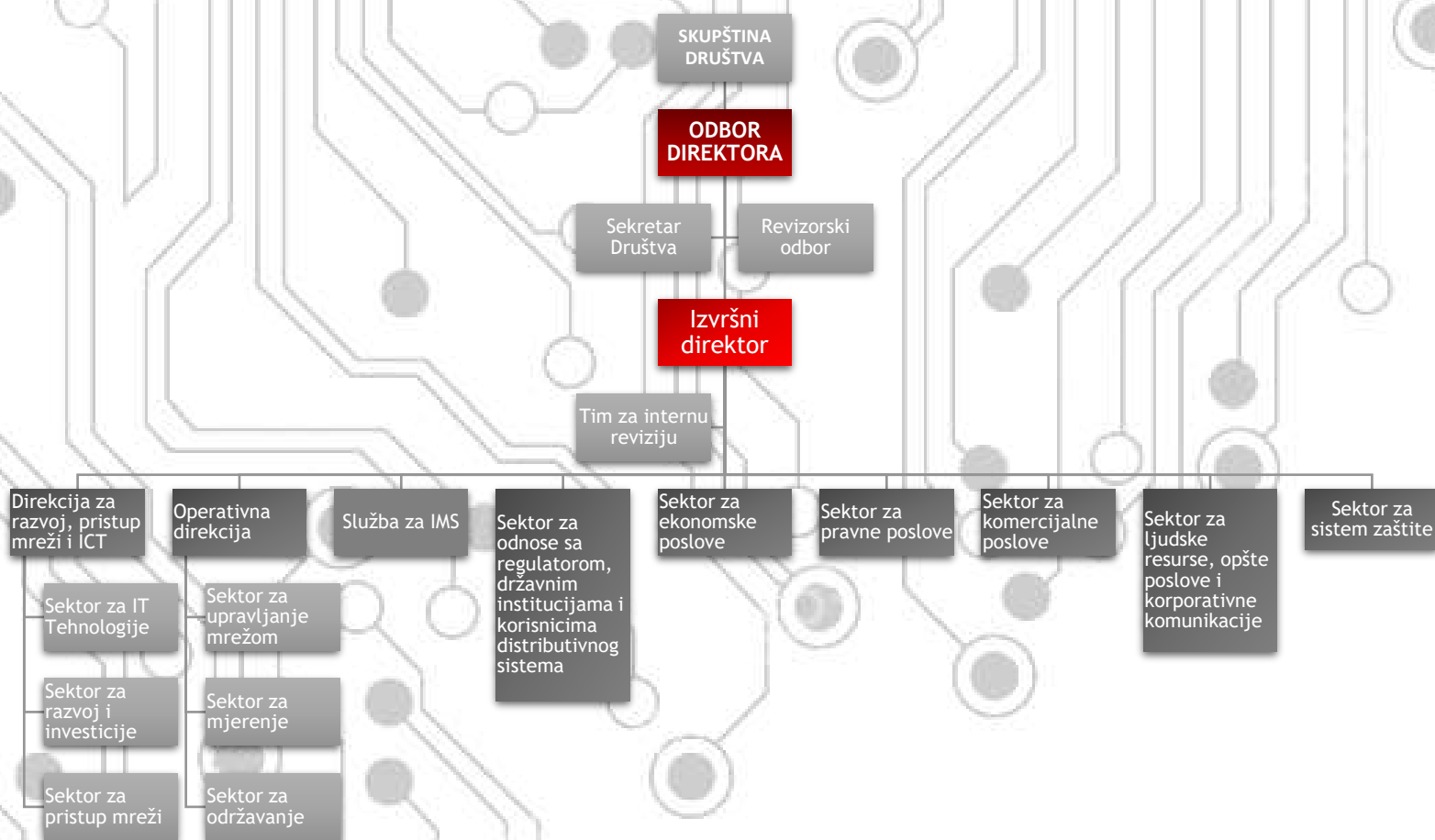
-  Organi Društva;
-  Organizacione cjeline.

Organi Društva su organi upravljanja i rukovodjenja i izvršni organi.

Organe upravljanja i rukovodjenja čine Skupština i Odbor direktora. Odbor direktora je kolektivno tijelo od pet članova i njime rukovodi predsjednik.

Izvršni organi su Izvršni direktor i Sekretar Društva.

Djelokrug rada Skupštine, Odbora direktora, Izvršnog direktora i Sekretara Društva utvrđeni su zakonom i Statutom Društva.



1.6 Misija Društva

Misija Društva je da obezbijedi pouzdanu i kvalitetnu distribuciju električne energije, uz kontinuirano ulaganje u bolju pouzdanost mreže, povećanje kapaciteta distributivnog sistema, bolju ekonomsku isplativost, a sve u cilju zadovoljenja korisnika distributivnog sistema.

1.7 Vizija

Vizija CEDIS-a je kreiranje ambijenta u kojem operator distributivnog sistema nema statičnu ulogu distributera električne energije do krajnjih potrošača, već aktivnog činioca tehnološkog razvoja zemlje u smislu digitalizacije distributivnog sistema, prilagođavanjem koncepta upravljanja, praćenja i planiranja, priključenja novih distributivnih proizvođača električne energije, kroz stvaranje adekvatnih tehničkih i naponskih uslova u sistemu kao i zaštite životne sredine smanjenjem emisije CO₂ kroz projekat e-mobilnosti.



ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA

2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA

2.1 Izvještaj nezavisnog revizora

Vlasnicima Crnogorski elektrodistributivni sistem d.o.o., Podgorica

Izvještaj o finansijskim iskazima

Mišljenje sa rezervom

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Društva Crnogorski elektrodistributivni sistem d.o.o., Podgorica (u daljem tekstu "Društvo"), koji obuhvataju iskaz o finansijskoj poziciji (u daljem tekstu: bilans stanja) na dan 31. decembra 2019. godine i iskaz o ukupnom rezultatu (u daljem tekstu: bilans uspjeha), iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene uz finansijske iskaze koje uključuju sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, osim za efekte pitanja navedenog u odeljku *Osnova za mišljenje sa rezervom* našeg izvještaja, priloženi finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Društva na dan 31. decembra 2019. godine, kao i rezultate njegovog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori i računovodstvenim politikama objelodanjenim u Napomeni 3. uz finansijske iskaze.

Osnova za mišljenje sa rezervom

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 18. uz finansijske iskaze, na dan 31. decembra 2019. godine, nekretnine, postrojenja i oprema iskazani po neto sadašnjoj vrijednosti od EUR 331,872,260 (31. decembar 2018. godine: EUR 321,774,376) uključuju sredstva ukupne neto sadašnje vrijednosti od EUR 9,585,538 (31. decembar 2018. godine: EUR 11,892,209) bez odgovarajuće dokumentacije o vlasništvu. Shodno tome, nijesmo bili u mogućnosti da utvrdimo da li bi određene korekcije bile neophodne u vezi sa stanjem navedenih sredstava na dan 31. decembra 2019. godine, i na dan 31. decembra 2018. godine, kao i povezanih pozicija u iskazu o ukupnom rezultatu, iskazu o promjenama na kapitalu i iskazu o tokovima gotovine za godinu završenu na taj dan.

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji ("Službeni list Crne Gore", br. 001/17) i Međunarodnim standardima revizije (MSR). Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima detaljnije su opisane u odjeljku našeg izvještaja *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih iskaza*. Mi smo nezavisni u odnosu na Društvo u skladu sa *Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe* Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe ("IESBA Kodeks") i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih iskaza u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da nam pruže osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Odgovornosti rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih finansijskih iskaza u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 52/2016), kao i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih iskaza koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Vlasnicima Crnogorski elektrodistributivni sistem d.o.o., Podgorica

Izvještaj o finansijskim iskazima (Nastavak)

Odgovornosti rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske iskaze (Nastavak)

Pri sastavljanju finansijskih iskaza, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na nastavak poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadzor nad procesom finansijskog izvještavanja Društva.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih iskaza

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski iskazi, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške, i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajan pogrešan iskaz ako takav iskaz postoji. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usled kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ukoliko se može u razumnoj mjeri očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih iskaza.

Kao dio revizije u skladu sa Međunarodnim standardima revizije mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i zadržavamo profesionalni skepticizam tokom obavljanja revizije. Mi takođe:

- Identifikujemo i procjenjujemo rizike od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim iskazima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške, osmišljavamo i obavljammo revizijske postupke koji su prikladni za te rizike, i pribavljamo dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale usled greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola Društva.
- Vršimo procjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i da li, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u našem izvještaju revizora skrenemo pažnju na odgovarajuća objelodanjivanja u finansijskim iskazima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima pribavljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posledicu da imaju da Društvo prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo ocjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih iskaza, uključujući i objelodanjivanja, kao i da li su u finansijskim iskazima prikazane osnovne poslovne promjene i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Vlasnicima Crnogorski elektrodistributivni sistem d.o.o., Podgorica

Izvještaj o drugim zakonskim i regulatornim zahtjevima

Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje i tačnost priloženog godišnjeg Izvještaja menadžmenta u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu. U skladu sa Zakonom o reviziji, naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o usklađenosti godišnjeg Izvještaja menadžmenta Društva za 2019. godinu sa finansijskim iskazima za tu poslovnu godinu koji su bili predmet revizije. Naši postupci u tom pogledu su bili ograničeni samo na ocjenu usaglašenosti finansijskih informacija sadržanih u godišnjem Izvještaju menadžmenta sa revidiranim finansijskim iskazima.

Po našem mišljenju, finansijske informacije objelodanjene u godišnjem Izvještaju menadžmenta Društva za 2019. godinu usklađene su, po svim materijalno značajnim pitanjima, sa finansijskim iskazima Društva za 2019. godinu koji su bili predmet revizije i sastavljen je u skladu sa Zakonom o računovodstvu.

Podgorica, 15. april 2020. godine


Milovan Popović
Ovlašćeni revizor



2.2 Bilans Uspjeha

CRNOGORSKI ELEKTRODISTRIBUTIVNI SISTEM DOO, PODGORICA

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU (BILANS USPJEHA)
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine
U EUR

	Napomena	01.01.- 31.12.2019	01.01.- 31.12.2018
POSLOVNI PRIHODI		100,474,583	96,206,283
Prihodi od prodaje	5	99,667,430	95,472,305
Ostali poslovni prihodi	6	807,153	733,978
POSLOVNI RASHODI		(98,956,644)	(89,336,067)
Nabavna vrijednost prodate robe	7	(22,429,316)	(18,620,828)
Troškovi materijala	8	(4,379,064)	(4,888,434)
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	9	(25,095,711)	(26,777,917)
Troškovi amortizacije i rezervisanja	10	(23,220,442)	(17,109,584)
Ostali poslovni rashodi	11	(23,832,111)	(21,939,304)
POSLOVNI REZULTAT		1,517,939	6,870,216
FINANSIJSKI PRIHODI	12	476,114	455,273
FINANSIJSKI RASHODI	13	(385,883)	(537,565)
FINANSIJSKI REZULTAT		90,231	(82,292)
OSTALI PRIHODI	14	2,260,931	3,575,647
OSTALI RASHODI	15	(1,406,015)	(4,530,371)
REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI		854,917	(954,724)
REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA		2,463,087	5,833,200
REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA			
PORESKI RASHOD PERIODA		132,785	(247,311)
Tekući porez na dobit	16	-	-
Odloženi poreski prihodi ili rashodi	16	132,785	(247,311)
NETO REZULTAT		2,595,873	5,585,889

Napomene na stranama od 8 do 43
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Priloženi finansijski iskazi su odobreni za izdavanje od strane Izvršnog direktora Društva na dan 15.04.2020. godine i potpisani su u ime rukovodstva Društva od strane:

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

V. Radović

Vjera Radović

Izvršni direktor



Zoran Đukanović

2.3 Bilans Stanja

CRNOGORSKI ELEKTRODISTRIBUTIVNI SISTEM DOO, PODGORICA

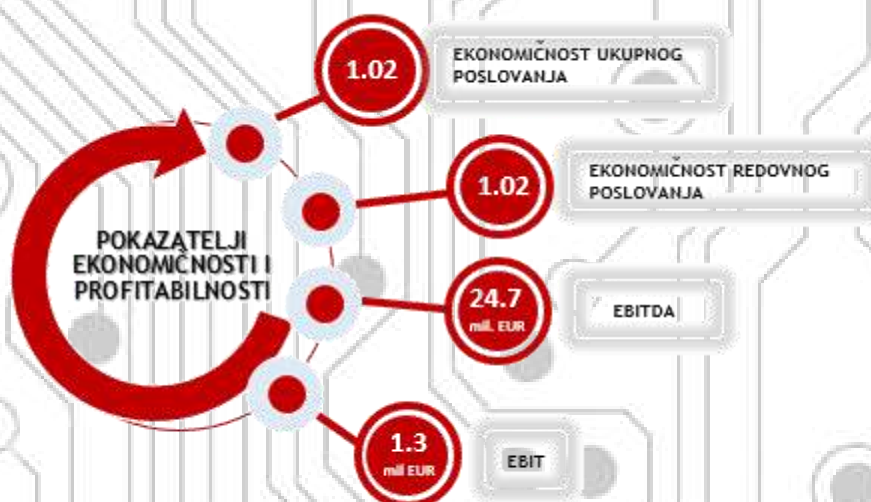
ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI (BILANS STANJA)

Na dan 31. decembra 2019. godine

U EUR

AKTIVA	Napomena	31.12.2019	31.12.2018
STALNA IMOVINA		333,770,537	322,974,521
Nematerijalna ulaganja	17	1,230,112	644,061
Nekretnine, postrojenja i oprema	18	331,872,260	321,774,376
Dugoročni finansijski plasmani	20	668,165	556,084
ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	16C	178,330	198,273
STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	20A	1,128,400	1,128,400
OBRтна SREDSTVA		99,283,350	92,361,615
Zalihe	21	11,821,494	14,536,365
Potraživanja	22	28,365,663	18,586,620
Kratkoročni finansijski plasmani	23	47,200,000	43,500,000
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	24	11,655,221	15,563,071
Porez na dodatu vrijednost i AVR	25	240,972	175,559
UKUPNA AKTIVA		434,360,617	416,662,809
PASIVA			
KAPITAL		332,225,435	327,354,684
Kapital	26	284,177,711	281,920,634
Rezerve		(161,632)	(179,433)
Nerasporedjena dobit		42,921,685	43,293,365
Neto profit / (gubitak) perioda		5,287,671	6,952,659
		-	(4,632,541)
DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE		50,816,075	44,133,994
Dugoročni krediti	28	29,983,952	20,555,682
Ostale dugoročne obaveze	29	10,110,209	12,261,972
Rezervisanja za zaposlene	27	6,613,872	6,847,950
Ostala rezervisanja	27	4,108,042	4,468,391
Odložene poreske obaveze		5,585,119	5,737,847
KRATKOROČNE OBAVEZE		45,733,988	39,436,284
Kratkoročne finansijske obaveze		3,950,208	685,933
Obaveze iz poslovanja	30	15,647,652	16,002,558
Ostale kratkoročne obaveze i PVR	31	26,136,126	22,481,743
Poreske obaveze	32	2	266,050
UKUPNA PASIVA		434,360,617	416,662,809

2.4 Racio Pokazatelji



Ekonomičnost ukupnog poslovanja ukazuje na odnos ukupnih prihoda i rashoda, dok ekonomičnost redovnog poslovanja pokazuje odnos poslovnih prihoda i rashoda. Društvo posluje uspješno ukoliko su ovi koeficijenti veći od 1.

Tokom 2019. godine došlo je do smanjenja vrijednosti EBIT-a u odnosu na prošlu godinu i plan, najvećim dijelom zbog efekata procjene vrijednosti imovine, koji su uslovili povećanje troškova amortizacije za EUR 7 miliona.

EBITDA je veća za oko EUR 1 milion u odnosu na isti period prethodne godine, a EUR 3.7

miliona u odnosu na plan.

Koeficijent trenutne likvidnosti prikazuje da li je društvo generisalo dovoljno gotovine da bi odgovorilo na svoje kratkoročne obaveze. Minimalne vrijednosti ovog parametra su između 0.1 i 0.3. CEDIS je u granicama minimalne prihvatljive vrijednosti koeficijenta.

Tekuća likvidnost CEDIS-a je na odgovarajućem nivou, s obzirom na to da je i 2018. i 2019. godine iznosila više od standarda zadate vrijednosti, što znači da Društvo može nesmetano da izmiruje svoje kratkoročne obaveze. Takođe, koeficijent ubrzane likvidnosti koji je veći od parametra 1, pokazuje da je Društvo likvidno.



Što se tiče finansijske stabilnosti, imajući u vidu da je referentna vrijednost finansijski stabilnog društva manja ili jednaka od 1, možemo reći da je CEDIS finansijski stabilno Društvo.

Koeficijent zaduženosti pokazuje da li preduzeće može iz svoje imovine da isplati obaveze. Ovaj koeficijent bi trebalo da bude manji ili jednak jednoj polovini tj. 0.5 da bi se smatrao pozitivnim parametrom. U slučaju CEDIS-a, on za 2018. i 2019. godinu iznosi 0.20 i 0.17.

Finansijski leveridž predstavlja parameter koji pokazuje da li Društvo može da odgovori na svoje finansijske obaveze, tako što prikazuje u kolikoj mjeri društvo finansira svoje aktivnosti kroz dug, odnosno kroz kapital. Veći koeficijent znači i veći rizik za vlasnike društva. Pokazatelj vrijednosti 0.22 za 2018. i 0.26 za 2019. godinu znače da je CEDIS preduzeće koje se većinom finansira iz sopstvenih sredstava.

Faktor zaduženosti pokazuje koliko bi godina trebalo društvu da, uz postojeće uslove poslovanja i ostvarivanje dobiti, može izmirivati svoje ukupne obaveze. Kontrolni parametar je 5 godina, odnosno, ukoliko je društvo sposobno da izmiri svoje ukupne obaveze u periodu do 5 godina, ono je solventno i nije prezaduženo. Faktor zaduženosti za 2018. i 2019. godinu je iznosio 3 odnosno 3.1, što je znatno manje od referentnog faktora 5.

2.5 Operativni pokazatelji

Bruto ostvarena distributivna potrošnja u 2019. godini iznosila je 2.718 GWh, dok je neto ostvarena distributivna potrošnja za isti period iznosila 2.362 GWh.

Nastavljen je trend smanjenja gubitaka električne energije, pa je u 2019. zabilježeno 13.10% preuzete električne energije.

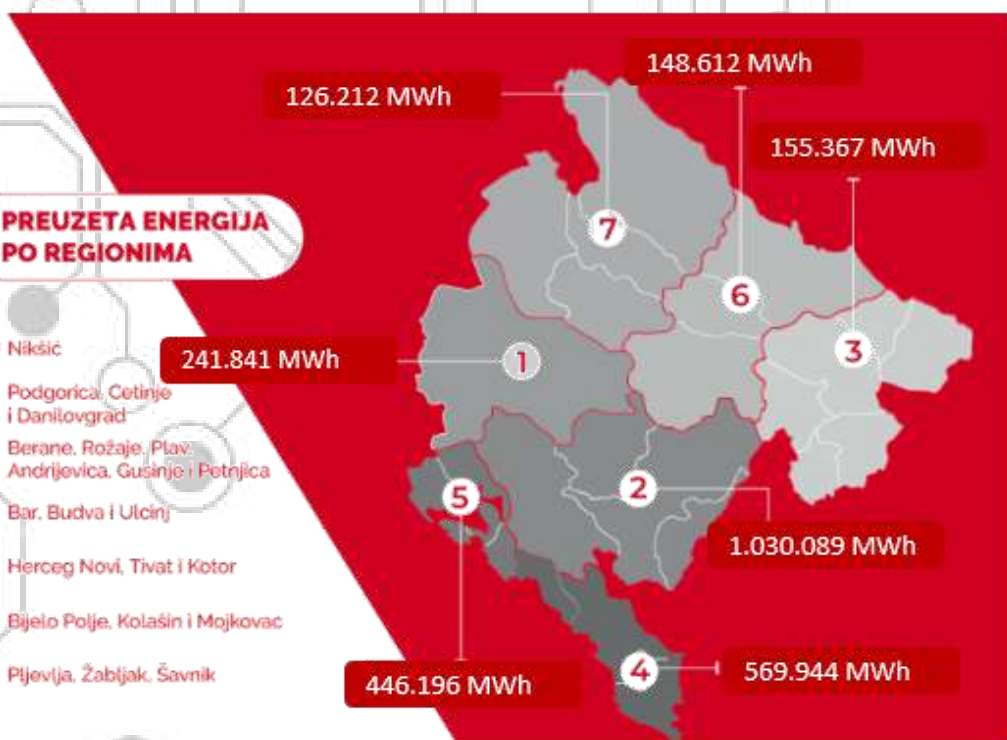
14,96%
(2017)

13,83%
(2018)

13,10%
(2019)

PREUZETA ENERGIJA PO REGIONIMA

- 1 Nikšić
- 2 Podgorica, Cetinje i Danilovgrad
- 3 Berane, Rožaje, Plav, Andrijevica, Gusinje i Petnjica
- 4 Bar, Budva i Ulcinj
- 5 Herceg Novi, Tivat i Kotor
- 6 Bijelo Polje, Kolašin i Mojkovac
- 7 Pljevlja, Žabljak, Šavnik





UGOVORI I NABAVKE

Samo u 2019. godini pokrenuto je 128 tendera procjenjene vrijednosti nabavke od EUR 57.5 miliona što je najveći broj od osnivanja Društva. U izvještajnom periodu zaključeno je 89 ugovora, 31 postupak je obustavljen, jedan je pod žalbom dok su 62 u toku.

Takođe, kod nabavki male vrijednosti je došlo do smanjenja u odnosu na prethodne godine. U 2019. godini je broj predmeta iznosio 161, što je za 24 manje u odnosu na prethodnu i gotovo tri puta manje u odnosu na 2017. godinu.



POTROŠAČI

Broj potrošača tj. obračunskih mjernih mjesta na dan izvještavanja iznosio je 404.015.

Procenat očitosti u decembru mjesecu 2019. godine iznosio je 92,83% dok je prosječna očitost na nivou godine iznosila 92,28%.

Stepen očitosti je u konstantnom porastu najviše uslijed realizacije projekta AMM tj. instalacijom novih AMM brojila kojima je pokriveno preko 80% potrošača. Broj novih potrošača u konstantnom je porastu i u 2019 godini priključeno je 9.186 novih potrošača.



ODRŽAVANJE

Sektor za održavanje je u 2019. godini, osim tekućeg i havarijskog održavanja, odgovarao i na zahtjeve korisnika.

Kroz direktnu komunikaciju sa korisnicima, u 2019. godini izvršeno je 7.552 intervencije, dok je tekućim i havarijskim održavanjem zamijenjeno 6.547 stubova. Takođe kroz dio projekta revitalizacije zamijenjeno je 3.459 stubova.

Radovi na tekućem održavanju protekli su redovnim tokom, uprkos lošim vremenskim uslovima.

Havarijsko održavanje u 2019. godini bilo je jačeg intenziteta. Nestabilni vremenski uslovi obilježili su šest mjeseci 2019. godine i to prije svega u sjevernim i centralnom regionu.

A black and white photograph of a construction worker sitting on a crane. The worker is wearing a hard hat, a quilted jacket, and work pants. He is looking off to the side with a slight smile. The crane's arm is visible on the right side of the frame, and the background shows a hazy, mountainous landscape.

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE

3. KORPORATIVNO UPRAVLJANJE

IZJAVA O KORPORATIVNOM UPRAVLJANJU

Pravila korporativnog upravljanja u kompaniji zasnivaju se na relevantnim odredbama Zakona o privrednim društvima i Statutu kompanije i drugih internih procedura kojih se kompanija u potpunosti pridržava.

Upravljanje i nadzor nad organizacijom, poslovanjem i kontrolom kompanije sprovodi se putem Skupštine Društva, Odbora direktora, Revizorskog odbora, Izvršnog direktora, Sekretara kompanije, Tima za internu reviziju i eksterne revizije.

3.1 Skupština Društva

Skupština Društva je najviši organ Društva koji donosi, mijenja i dopunjava Statut, bira i razrješava članove Odbora direktora, imenuje nezavisnog revizora, donosi odluke o raspolaganju imovinom Društva (kupovina, prodaja, zakup, zamjena, sticanje ili na drugi način raspolaganje) čija je vrijednost veća od 10% osnovnog kapitala Društva (imovina velike vrijednosti), Odobrava zaključenje ugovora u vezi sa kupovinom imovine od Osnivača u svim slučajevima kada isplata prevazilazi jednu desetinu 1/10 osnovnog kapitala Društva utvrdjenog Statutom, Donosi investicione odluke vrijednosti preko jedne desetine 1/10 osnovnog kapitala Društva, usvaja godišnje finansijske izvještaje, Izvještaj revizora i Godišnji izvještaj o poslovanju, odlučuje o politici naknada i o naknadama članova Odbora direktora, odlučuje o raspodjeli dobiti i raspodjeli dividende, odlučuje o povećanju i smanjenju kapitala i drugim pitanjima u skladu sa zakonom.

Uloga, odgovornosti, učešće, redovni ili vanredni kvorum učesnika, predsjedavanje, dnevni red i vođenje postupaka Skupštine Društva opisani su Statutom i Poslovníkom o radu Skupštine Društva. Skupštinu akcionara predstavlja Odbor Direktora Elektoprivrede Crne Gore, kao 100% vlasnika Crnogorskog Elektro distributivnog Sistema d.o.o.

3.2 Odbor direktora

Odbor direktora je kolektivni organ upravljanja i rukovodjenja Društva koji bira Skupština Društva. Odbor direktora sprovodi odluke Skupštine Društva, formuliše razvojnu politiku i strategiju kompanije, prati i kontroliše upravljanje kompanijom, obezbjeđuje sistem interne kontrole, određuje organizaciju kompanije, donosi odluke o investicijama u skladu sa Statutom Društva, usvaja godišnje planove poslovanja. Odbor direktora se sastoji od pet (5) članova koje bira Skupština Društva na period od jedne (1) godine i njime rukovodi Predsjednik Odbora direktora. Predsjedavajući Odbora direktora ovlašten je da: saziva i predsjedava sjednicama Odbora direktora, zadužen je za sprovođenje odluka Odbora direktora, obavlja poslove pripreme programa i razvojne strategije kompanije, koordinira i sprovodi poslovnu saradnju sa domaćim i stranim partnerima i međunarodnim organizacijama, obezbjeđuje informacije o cjelokupnom radu i poslovanju kompanije Odboru direktora u najkraćem roku.

Uloga, odgovornosti, predsjedavanje, dnevni red i vođenje postupaka Odbora direktora opisani su Statutom i Poslovníkom o radu Odbora direktora.

Odbor Direktora CEDIS-a čine:



MIODRAG ČANOVIĆ

Predsjednik Odbora direktora

Rođen je 1954. godine u Nikšiću, gdje je završio osnovnu i srednju školu, a na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta Crne Gore diplomirao je 1977. godine. Poslovnu karijeru započeo je u nikšićkoj Željezari, gdje je u periodu od 1977. do 1997. godine radio kao tehnolog održavanja elektro opreme u pogonima Hladna valjaonica, Vučionica i Profilne valjaonice i kao šef Odjeljenja za održavanje elektro opreme pogona Željezare u RJ Tehnička priprema.

Funkciju potpredsjednika SO Nikšić Čanović je obavljao od 1997. do 2002. godine, a od tada do 2004. godine radio je kao savjetnik u Republičkom sekretarijatu za razvoj. U periodu od maja 2004. godine do oktobra 2018. godine nalazi se na funkciji pomoćnika ministra za energetiku u ministarstvu nadležnom za poslove energetike, a tokom 2008. godine bio je član Odbora direktora Elektroprivrede Crne Gore. Radio je i aktivno učestvovao u realizaciji više značajnih projekata iz oblasti energetike. Čanović govori engleski, a služi se italijanskim, ruskim i njemačkim jezikom.



ZORAN ĐUKANOVIĆ

Član odbora direktora, Izvršni direktor

Rođen je 1964. godine u Nikšiću. Osnovnu i srednju školu završio je u Podgorici, a Elektrotehnički fakultet, smjer energetika, na Univerzitetu Crne Gore 1989. godine.

Od aprila 1990. godine radio je kao operativni dispečer u Dispečerskom centru. U Nacionalnom dispečerskom centru (NDC) obavljao je, između ostalih, poslove izrade softvera za energetske obračune i prognoze i radio na usavršavanju i doradi podataka, kao koautor, zajedno sa kolegama iz NDC-a.

Za šefa Službe za operativno upravljanje i vođenje elektroenergetskog sistema u NDC-u imenovan je u februaru 2004. godine, a za direktora FC Prenos u julu 2005. godine.

Za predsjednika Odbora direktora AD Prenos izabran je 1. aprila 2009. godine, a na funkciju glavnog operativnog direktora EPCG postavljen je u julu 2011. godine.

U februaru 2013. godine Đukanović je imenovan za v. d. direktora FC Distribucija, a od juna 2016. godine do danas nalazi se na poziciji Izvršnog direktora CEDIS-a.



DRAGAN LAKETIĆ

Član odbora direktora

Rođen je 1965. godine u Nikšiću. Osnovnu i srednju školu završio je u Nikšiću, a Elektrotehnički fakultet, smjer energetika, na Univerzitetu Crne Gore 1993.godine.

Septembra 1993. godine Laketić zasniva radni odnos u HE „Piva“ u EPCG, a zatim 1996.godine prelazi u Nacionalni dispečerski centar na radno mjesto operativnog dispečera. Za direktora Elektroprenosa imenovan je 2004.godine, za izvršnog direktora Akcionarskog društva Prenos 2009. a za izvršnog direktora Crnogorskog elektroprenosnog sistema u januaru 2011.godine.

Na funkciji predsjednika Odbora direktora CGES-a bio je od juna 2001. do juna 2017. godine.

U julu 2013.godine izabran je od strane Evropskog udruženja menadžera i Direkcije za izbor najmenadžera BiH, Jugoistočne i Srednje Evrope za najmenadžera Jugoistočne i Srednje Evrope i lidera u regionu u oblasti elektroenergije.

U junu 2017.godine Asocijacija menadžera Crne Gore Dragana Laketića izabrala je za menadžera godine u preduzećima koja su u većinskom vlasništvu države. Bio je član Skupštine Privredne komore u tri saziva u periodu 2007-2019. god. Govori engleski, a služi se i ruskim jezikom.



IVAN MITROVIĆ

Član odbora direktora

Ivan Mitrović rođen je 02. avgusta 1981. godine u Nikšiću, gdje je završio osnovnu i srednju školu.

Na Filozofskom fakultetu u Nikšiću diplomirao je 2006. godine, na Odsjeku za filozofiju i sociologiju, smjer — Sociologija. Zvanje magistra stekao je na Fakultetu političkih nauka u Podgorici, 2010. godine, smjer — Socijalna politika i socijalni rad. Trenutno je doktorand na Fakultetu političkih nauka, smjer — Socijalna politika i socijalni rad.

Usavršio je engleski jezik, a znanje iz oblasti jezika sticao je u Oxford Centar Podgorica u Nikšiću tokom 2014. godine, zatim u Edwards Language School u Londonu od 31. jula do 25. avgusta 2017. godine kao i English Language Academy na Malti od 11. juna do 06. jula 2018. godine.

Do sada je objavio nekoliko naučnih radova u domaćim i međunarodnim časopisima i učestvovao na brojnim domaćim i međunarodnim konferencijama.

Radni angažman započeo je 2006. godine u Nikšiću u JU Centar za socijalni rad za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik, gdje je od 2011. do 2014. godine obavljao dužnost predsjednika Sindikata svih zaposlenih u djelatnosti socijalne zaštite u Crnoj Gori. U periodu od jula 2014. godine do marta 2018. godine obavljao i dužnost direktora navedene institucije, a od januara 2018. godine do danas angažovan je kao predsjednik Opštinskog Odbora DPS-a u Nikšiću.



EMIL ĐOKIĆ

Član odbora direktora

Rođen je 1990. godine u Podgorici, gdje je završio srednju ekonomsku školu, a zatim i Fakultet za međunarodnu ekonomiju, finansije i biznis na Univerzitetu Donja Gorica 2013. godine. Na istom fakultetu završio je i postdiplomske studije na smjeru Preduzetnička ekonomija, a trenutno je na magistarskim studijama.

Emil je radni odnos zasnovao u Ministarstvu unutrašnjih poslova 2014. godine, gdje je obavljao pripravnički staž, nakon čega je bio angažovan u preduzeću "Deponija" doo Podgorica, od jula 2015. do decembra 2016. godine. Trenutno je zaposlen u Kabinetu predsjednika Skupštine Glavnog grada kao savjetnik. Pohađao je brojne obuke iz oblasti parlamentarne demokratije, političke komunikacije i evroatlanskih integracija.

3.3 Revizorski odbor

Revizorski odbor imenuje Odbor direktora Društva.

Cilj Revizorskog odbora je da podrži Odbor direktora u ispunjavanju svojih odgovornosti koje se odnose na finansijsko izvještavanje, sisteme interne kontrole, proces revizije i usklađenost sa zakonskom regulativom i kodeksom ponašanja. Revizorski odbor prati sledeće postupke u kompaniji: efikasnost upravljanja rizicima, efikasnost sistema internih kontrola, korporativno finansijsko izvještavanje, aktivnosti interne i nezavisne eksterne revizije.

Revizorski odbor se sastoji od tri (3) člana a Predsjednik se bira izmedju samih članova. Sastav Revizorskog odbora Društva u 2019. godini bio je:

- ✎ Žana Kasalica
- ✎ Dr. Jovan Đurašković
- ✎ Obrad Glomazić

3.4 Interna revizija

Internu reviziju vrši Tim za internu reviziju kroz radna mjesta čiji je djelokrug rada utvrđen Zakonom. Zadatak Tima za internu reviziju je da obezbijedi, putem periodičnih procjena, da su identifikacione procedure i upravljanje rizicima koje sprovodi menadžment, adekvatnog karaktera, da sistem interne kontrole djeluje efikasno i da su informacije koje se prenose Izvršnom direktoru u odnosu na sistem interne kontrole pouzdane i odgovarajućeg kvaliteta.

Tim za Internu reviziju prati implementaciju preporuka koje je sačinila u postupku interne revizije. Ukoliko postoje, povezani zaključci se periodično saopštavaju izvršnom direktoru i Revizorskom odboru.

3.5 Menadžment



ZORAN ĐUKANOVIĆ
Izvršni Direktor



GVOZDEN FILIPOVIĆ
Rukovodilac Operativne
Direkcije



DRAGOSLAV DAMJANOVIĆ
Rukovodilac Direkcije za razvoj,
pristup mreži I ICT



MAGDALENA VUKČEVIĆ
Rukovodilac Sektora za ljudske
resurse, opšte poslove i
korporativne komunikacije



VJERA RADOVIĆ
Rukovodilac Sektora za
ekonomske poslove



RANKO VOJINOVIĆ
Rukovodilac Sektora za
komercijalne poslove



ZORAN RAKOČEVIĆ
Rukovodilac Sektora za pravne
poslove



DRAGAN KNEŽEVIĆ
Sektor za odnose sa regulatorom
državnim institucijama i
korisnicima distributivnog
sistema

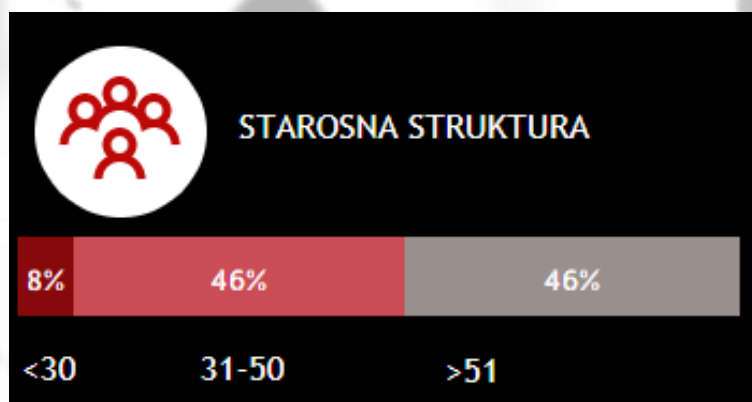
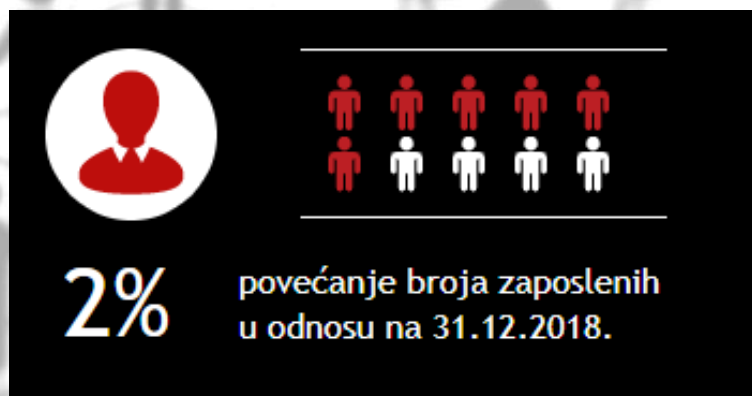


MILAN MARJANOVIĆ
Rukovodilac Sektora za sistem
zaštite

A black and white photograph of two construction workers on a steel structure. The worker in the foreground is smiling and looking towards the camera. He is wearing a white hard hat, a dark vest over a short-sleeved shirt, and a tool belt. The worker in the background is also wearing a white hard hat and a dark vest, looking off to the side. They are standing on a complex steel framework with many diagonal bracing members. The background is a blurred natural setting with trees and bushes.

LJUDSKI RESURSI

4. LJUDSKI RESURSI



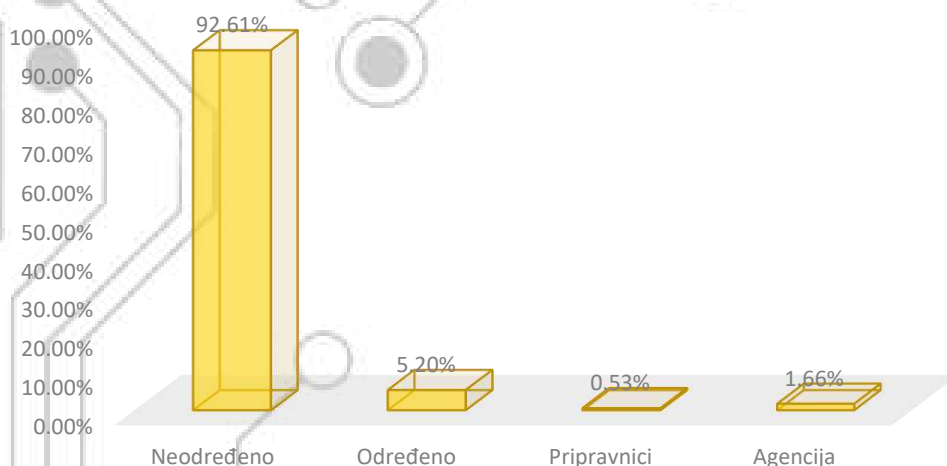
I tokom 2019. godine Društvo je učestvovalo u Vladinom programu stručnog osposobljavanja, te je po ovom osnovu 38 kandidata odradilo pripravnički staž u trajanju od 9 mjeseci. Početak obuke je bio januar 2019. godine.

Ukupan broj zaposlenih u Društvu na dan 31. decembar 2019. godine je 1327. Društvo koristi usluge agencije za ustupanje zaposlenih, te je po ovom osnovu zaposleno 22 lica, od čega 20 novih zaposlenih u 2019. godini.

U nastavku je prikazana struktura zaposlenih prema tipu ugovora koji su zaključili direktno ili indirektno (agencija, pripravnici) sa Društvom. Kao što se može vidjeti iz grafika, najveći broj zaposlenih je sa ugovorom na neodređeno vrijeme:



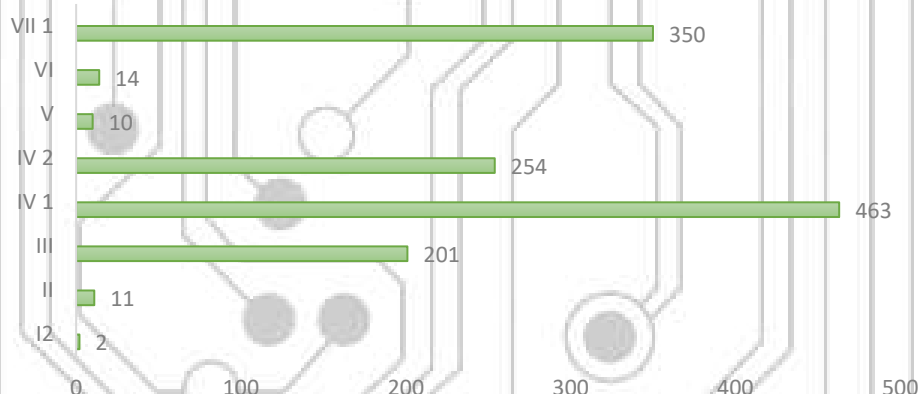
STRUKTURA ZAPOSLENIH PREMA TIPU UGOVORA





KVALIFIKACIONA STRUKTURA ZAPOSLENIH

Većina zaposlenih u CEDIS-u ima IV stepen stručne spreme, a znatan je i broj onih sa VII stepenom stručne spreme, kao što se može vidjeti u grafiku ispod, koji prikazuje kvalifikacije zaposlenih na neodređeno vrijeme.



PROFESIONALNI RAZVOJ ZAPOSLENIH

U 2019. godini sproveo se značajan broj profesionalnih (specijalističkih) obuka, obuka za razvoj “mekih” i liderskih vještina, kao i radionice i događaji koje doprinose razvoju timskog rada (eng. “team building”).

Specijalističke obuke su vršene u raznim oblastima: počev od usko-stručnih obuka vezanih za upravljanje i održavanje određenih postrojenja, preko obuka iz oblasti IT tehnologija, revizije i računovodstva, oblasti javnih nabavki, pravnih, regulatornih poslova, poslova vezanih za zaštitu na radu, zaštitu životne sredine, ljudskih resursa i odnosa sa javnošću.

Organizovan je značajan broj seminara iz različitih oblasti: zaštita ličnih podataka, stručni seminari u Institutu sertifikovanih računovođa, Kurs za eksternog revizora, poslovi interne revizije, Kongres računovođa, Edukacija Poreski savjetnik, itd. Vršene su i edukacije iz oblasti nabavke, strateškog planiranja i organizacije posla.

Među obukama u vezi sa konkretnim radnim procesima potrebno je pomenuti: Projekat korporativni portal Bitrix, obuku u vezi sa primjenom Procedure obračuna i naplate neovlašćeno preuzete električne energije, obuku ISO 9001--2015 EKSTERNI AUDITOR.

Zaposleni su učestvovali i na Međunarodnoj konferenciji za regionalnu saradnju u oblasti zaštite i zdravlja na radu, kao i pohađali Kopaoničku školu prava. Od usko-stručnih obuka potrebno je pomenuti: Security Firewall - trening obuka za novu opremu u server sali, Korisničku obuka za AMM sisteme na srednjem naponu, učešće na obuci ocjene sistema internih kontrola, Schnaider obuku.

Takođe, potrebno je pomenuti i učešće na HR Week - obuka i program iz oblasti upravljanja ljudskim resursima u kompanijama, unutrašnje orgnazacije, korišćenja različitih vrsta tehnologija u tom procesu, kao i kreiranje i vođenje brenda.

Za menadžment i zaposlene od posebnog značaja za Poslodavca u 2017. godini započeo je ciklus obuka iz liderskih vještina koji je u 2018. godini nastavljen modulom: "Upravljanje vremenom i stresom". Ova vrsta obuke u 2019. godini sprovedena je putem organizovanja treninga menadžerskih vještina koji su vodili predavači iz Millenial Consulting-a. Ova obuka održana je u septembru i oktobru 2019. godine, i pohađalo je ukupno **78 zaposlenih** raspoređenih na menadžerskim pozicijama kao i na radnim mjestima od posebnog značaja za poslodavca.



OBUKE

U okviru stručnog osposobljavanja zaključen je niz ugovora i sprovedeno više radionica. Sto se tiče obuka koje se odnose na stručno osposobljavanje zaposlenih iz oblasti bezbjednosti na radu i zaštite od požara, svaki novozaposleni je u obavezi istu pohađati. Takođe, u toku 2019. godine nastavilo se sa obukama prve pomoći.

Značajne su obuke koje su se u 2019. godini organizovale u Centru za obuku. Centar je formiran u maju 2019. godine, sa osnovnim ciljem osposobljavanja novozaposlenih u Operativnoj direkciji, za samostalno obavljanje radnih zadataka. Obuka se organizuje za zaposlene koji obavljaju poslove tehničkih procesa. Od maja do septembra, ova vrsta obuke organizovana je samo za novozaposlene u Operativnoj direkciji. Raspoređeni u 4 grupe, obuku je u navedenom periodu prošlo ukupno **40 zaposlenih**. Od septembra 2019. godine, započeo je proces obuke svih zaposlenih u Operativnoj direkciji koji obavljaju poslove tehničkih procesa. Ukupan broj zaposlenih koji je u 2019. godini prošao obuku u Centru za obuku je **412**.

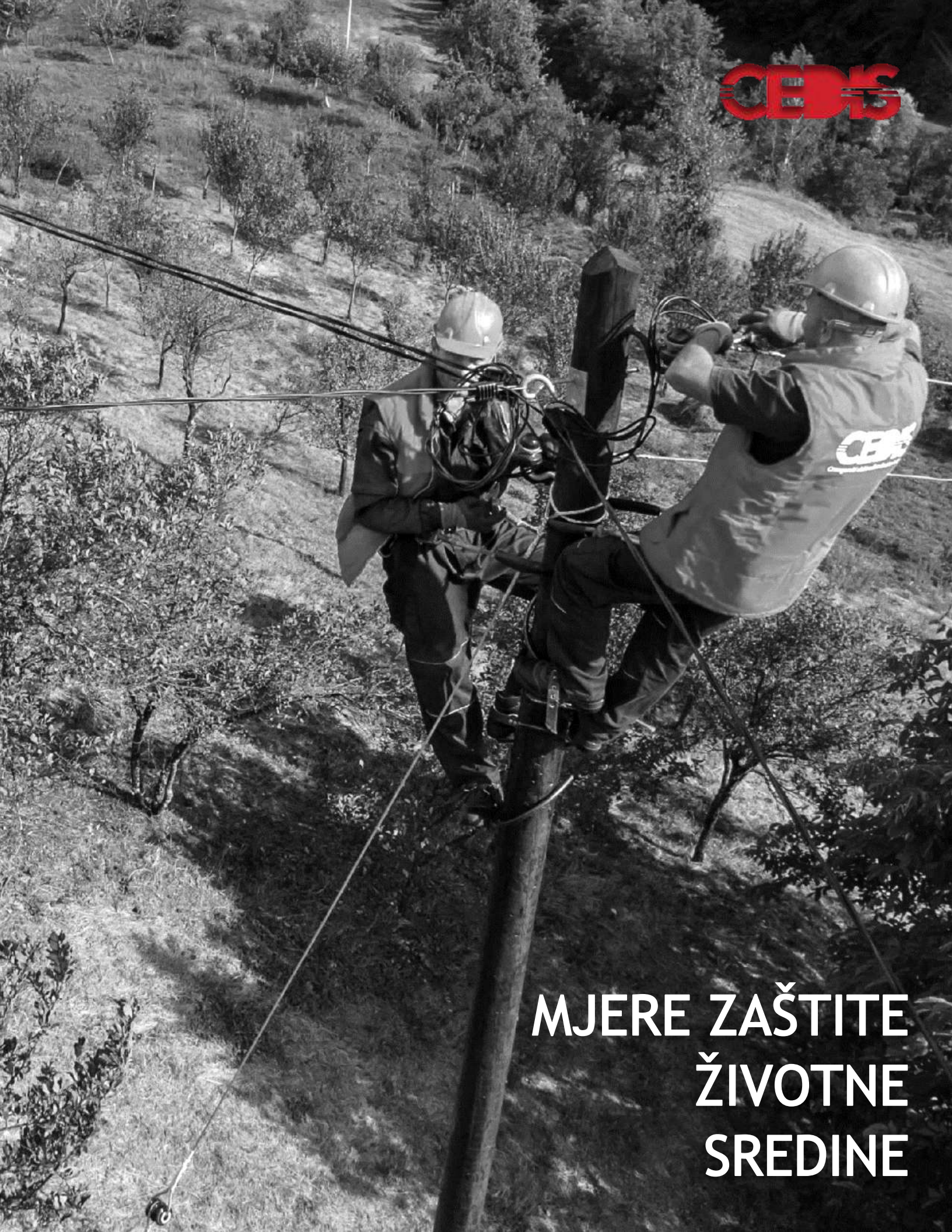
U 2019. godini kroz različite vrste obuka prošlo je ukupno **896** zaposlenih.



RAZVOJ ORGANIZACIJE

U 2019. godini je donijeto ukupno **43** interna akta koji definišu različite oblasti. Ukupan broj trenutno važećih internih akata je **88**. Svrha donošenja ovih internih akata jeste usklađivanje poslovanja sa evropskim i svjetskim standardima i modelima. Interni akti olakšavaju svakodnevno poslovanje, putem detaljnog i preciznog definisanja unutrašnjih procesa Društva. Na taj način otklanjaju se moguće nejasnoće i prostori za greške. Interni akti su objedinjeni i lako dostupni svim zaposlenima. Sadrže i obrasce koji se koriste u poslovanju (Odluke, Nalozi, Zahtjevi, Rješenja), te se na taj način doprinosi standardizaciji, unifikaciji, boljoj uređenosti internih procesa i funkcionisanju Društva.

Među internim aktima donijetim u 2019. godini potrebno je pomenuti Uputstvo o organizovanju obuka u Operativnoj direkciji, kojim se definiše proces obuke koji prolaze zaposleni koji obavljaju poslove tehničkih procesa u Operativnoj direkciji. Ova obuka organizuje se u Centru za obuku. Donijet je značajan broj akata koji uređuju poslove iz nadležnosti Sektora za ekonomske poslove ali i iz oblasti zaštite na radu. U 2019. godini, u skladu sa Pravilnikom o zaštiti ličnih podataka, uspostavljene su i objavljene na zvaničnom sajtu Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama 23 zbirke - Evidencije ličnih podataka koje su formirane u DOO „CEDIS“-u. Tokom 2019. godine donijet je veći broj novih verzija postojećih internih akata, kako bi se uskladili sa novom organizacijom Društva, ili sa promjenama u poslovanju. Na navedeni način izmijenjen je i Pravilnik o rješavanju stambenih potreba zaposlenih propisivanjem novih odredbi i uslova.



**MJERE ZAŠTITE
ŽIVOTNE
SREDINE**

5. MJERE ZAŠTITE

U skladu sa zakonskim propisima, u CEDIS-u se u oblasti životne sredine obavljaju sledeće aktivnosti:



UPRAVLJANJE OTPADOM

Kao izvorni proizvođač otpada, CEDIS sa istim postupa u skladu sa Planom upravljanja otpadom, donijetim od strane Društva, za period 2017 - 2020. godine, a na koji je saglasnost dala Agencija za zaštitu prirode i životne sredine. Tokom 2019.godine, CEDIS je ovlašćenim sakupljačima predao ukupno 373,664 T opasnog otpada kao i 337,820 T neopasnog otpada.

Plan upravljanja otpadom koji je donijet od strane Društva ima rok važenja od tri godine. Postojeći Plan je na snazi do kraja aprila tekuće godine, te je CEDIS pripremio novi Plan upravljanja otpadom, koji bi pokrio period 2020-2023.godine, i isti dostavio Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine na odobrenje.

Za potrebe privremenog odlaganja opasnog otpada, Društvo je zakupilo skladišni prostor u Baru. Društvo je donijelo Odluku o izgradnji sopstvenog skladišta za odlaganje opasnog otpada. Na osnovu Glavnog projekta, pripremljena je tehnička specifikacija za izbor izvođača za izgradnju skladišta, koje će ispunjavati sve predviđene standarde za skladištenje opasnog otpada i čija je procijenjena vrijednost izgradnje EUR 677,996.

CEDIS je partner „Sveobuhvatno ekološki prihvatljivo upravljanje otpadom koji sadrži PCB u Crnoj Gori“, a koji se odnosi na bezbjedno upravljanje opremom i otpadom koji sadrži PCB. Ovaj projekat će biti realizovan u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, a isti je razvijan od strane UNDP-a.

Cilj projekta je da se do kraja 2021. godine otpad i oprema koja sadrži PCB ukloni iz upotrebe, dekontaminira ili kao otpad izveze do postrojenja za uništavanje. Na osnovu Ugovora za ispitivanje sadržaja piralena u sistemu koji se odnosi na uzorkovanje i ispitivanje ulja screening metodom, koji je Društvo zaključio sa kompanijom „Rade Končar“ iz Skoplja u 2019. godini, obrađeno je ukupno 1179 uzoraka ulja iz posebnih transformatora sa STS-a. Za uzorkovanje ulja screening metodom iz još oko 200 transformatora sa STS-ova, u 2020. godini biće nastavljeno ispitivanje, nakon zaključivanja ugovora sa izabranim ponuđačem.

Kroz Projekat „Sveobuhvatno ekološki prihvatljivo upravljanje otpadom koji sadrži PCB u Crnoj Gori“, do sada je uzorkovano i analizirano ulje iz 4738 transformatora.

Društvo je Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine kao i organima lokalne uprave i Zavodu za statistiku, dostavio godišnji izvještaj o otpadu.



ZAŠTITA OD POŽARA

U cilju zaštite od požara, vrši se redovna, polugodišnja, kontrola hidranata i protivpožarnih aparata.



ZRAČENJE

U skladu sa Zakonom o zaštiti od nejonizujućih zračenja („Sl. list CG“ br. 35/13) i Pravilnikom o vrstama zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja za koje se izrađuje studija ("Službeni list Crne Gore", br. 42/15), Društvo je prepoznato kao vlasnik zatečenih izvora nejonizujućeg zračenja.

Zakonom je definisana obaveza izrade Studije korišćenja izvora nejonizujućeg zračenja, čiji je nosilac aktivnosti na izradi Agencija, za koju još uvijek nije raspisan tender, a vlasnici izvora nejonizujućeg zračenja su u obavezi da finansiraju izradu Studije. U 2019. godini su izvršena mjerenja na dvije lokacije. Sva dosadašnja mjerenja uključujući i mjerenja iz prethodnih godina, pokazala su da je nivo nejonizujućeg zračenja u granicama dozvoljenih vrijednosti.



ZAŠTITA NA RADU

U skladu sa obavezama koje proističu iz Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, zahtjevima sistema menadžmenta za bezbjednošću i zdravljem na radu, zahtjevima standarda OHSAS 18001:2007 (MEST OHSAS 18001:2010) za obim sertifikacije Distribucija električne energije i rješenja Ministarstva rada i socijalnog staranja, broj: 170-86/18-3 od 18.12.2018.godine, Društvo obavlja sledeće poslove na polju zaštite i zdravlja na radu iz čl. 40 i 43 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu:

- Ispitivanje uslova radne sredine (buka, osvetljenost i mikroklima);
- Izradu akta o procjeni rizika, sa predlogom mjera za njihovo otklanjanje;
- Periodične preglede i ispitivanja sredstava za rad, električnih i drugih instalacija i sredstava i opreme lične zaštite na radu;
- Reviziju (ocjenu) tehničke dokumentacije sa aspekta primjenjenosti mjera zaštite, tehničkih propisa i standarda, radi utvrđivanja obezbijeđenosti zaštite zaposlenih u objektima za koje je urađena tehnička dokumentacija, za procese rada koji će se obavljati u njima;
- Osposobljavanje i provjeru osposobljenosti za bezbjedan rad zaposlenih;
- I ostale poslove iz člana 40 Zakona o zaštiti i zdravlja na radu.

U 2019. godini, za potrebe nabavke opreme i sredstava za ličnu zaštitu na radu, utrošeno je EUR 368,807. Preduzimaju se mjere na sprječavanju, smanjenju i otklanjanju nivoa rizika, shodno Aktu o procjeni rizika.

DRUŠTVENA ODGOVORNOST



CEBS

6. DRUŠVENA ODGOVORNOST

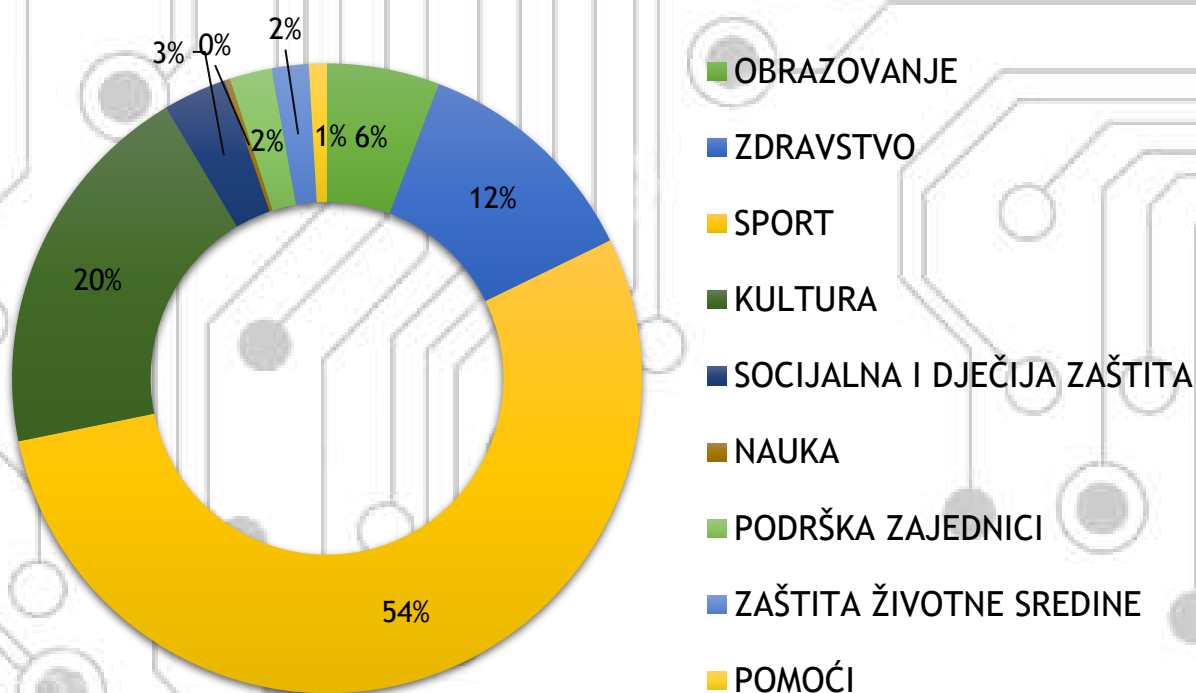
Društveno-odgovorno poslovanje (u daljem tekstu DOP) postaje nezaobilazna oblast djelovanja uspješnih kompanija koje posluju u razvijenim zemljama. Naime, adekvatna uključenost u zajednicu postaje jedan od imperativa poslovanja, bez obzira na osnovnu djelatnost kompanija.

CEDIS je usvojio društveno odgovorno poslovanje (DOP) kao zlatni standard, koji se tretira kao investicija, te omogućava podršku zajednici, organizacijama, klubovima, NVO i pojedincima u oblasti obrazovanja, zdravstva, kulture, sporta, zaštite životne sredine itd.

Kao najbolji dokaz gore navedenog jesu još dvije nagrade koje je CEDIS dobio u oblasti društveno odgovornog poslovanja u 2019. godini, i to od strane Privredne komore Crne Gore, kao i od strane Unije Poslodavaca Crne Gore u kategoriji „Odnos prema zajednici“ u kategoriji velikih preduzeća.

Budžet za DOP u 2019. godini je iznosio EUR 230 hiljada, a realizovane su aktivnosti u iznosu od EUR 183 hiljade. Ukupno je realizovana 61 aktivnost, kako one iz Plana CEDIS-a, tako i aktivnosti koje su se pokazale kao opravdane sa aspekta potreba zajednice.

Grafički prikaz utrošenih sredstava je dat u nastavku:



ZDRAVSTVO

Podrškom tri projekta iz oblasti zdravstva u iznosu od EUR 22.000 dali smo doprinos razvoju zdravstvenog sistema Crne Gore. Tradicionalno, a povodom rođendana CEDIS-a, donirana su sredstva Kliničkom centru Crne Gore. Sa ovom zdravstvenom

ustanovom je potpisan četvorogodišnji ugovor (2020-2024) o saradnji u okviru kojeg će se donirati 100.000 eura.



Donacija EUR 20.000 KCCG I priznanje za partnera Zavoda za transfuziju krvi Crne Gore za 2019. Godinu



POMOĆI

CEDIS je u 2019. godini dodijelio pomoć za liječenje i školovanje u iznosu od EUR 1.700 za pet osoba. Sredstva su utrošena u skladu sa Pravilnikom za dodjelu sponzorstava, donacija, pomoći i stipendija, koji propisuje da se za pomoći može utrošiti 2,5% od Budžeta što je za 2019. godinu iznosilo EUR 5.750.



ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Svjesni značaja zaštite životne sredine, kao i obaveze koju imamo, u oktobru 2019. godine smo u okviru akcije sadnje „Moje drvo“ donirali EUR 3.442,50 i u saradnji sa preduzećem „Zelenilo“ zasadili 45 odraslih sadnica košćele na Bulevaru Georgija Žukova u Podgorici.

Očuvanje životne sredine je jedno od prioriteta našeg društveno odgovornog poslovanja. Uključenost zaposlenih u sadnju košćela je pokazatelj koliko je razvijena svijest u našoj kompaniji o zaštiti životne sredine, kao i borbi protiv klimatskih promjena.



OBRAZOVANJE

Pružanjem finansijske podrške u iznosu od EUR 10.600 omogućili smo obrazovno-vaspitnim ustanovama u Crnoj Gori kvalitetnije izvođenje obrazovnih procesa, ali i stvaranje ugodnijeg ambijenta za boravak i rad nastavnčkog kadra i učenika.

Iz aktivnosti, vezano za obrazovanje, posebno se izdvojilo takmičenje “Energija u žici” koje je CEDIS drugu godinu zaredom organizovao u saradnji sa Udruženjem nastavnika elektortihnike. Ovogodišnje takmičenje, koje je održano 20. novembra u Centru za obuku, dobilo je status državnog, što je omogućila uspostavljena saradnja sa Centrom za stručno obrazovanje Crne Gore.



Na takmičenju je učestvovalo šest ekipa srednjih stručnih škola iz Tivta, Podgorice, Nikšića, Bijelog Polja, Pljevalja i Berana koje u obrazovnom programu imaju predmet Osnovi elektortehnike.



KULTURA

Nastavili smo da podržavamo projekte iz oblasti kulture kroz 14 projekata za koje smo izdvojili EUR 36.500. U znak zahvalnosti CEDIS-u su za doprinos razvoju dramskog i umjetničkog stvaralaštva uručene zahvalnice Crnogorskog narodnog pozorista i Gadskog pozorišta Podgorica.





SPORT

Cijeneći značaj kolektivnog i individualnog sporta, kao i postignute rezultate na takmičenjima i 2019. godine smo podržavali pojedince, sportske klubove, saveze, događaje, vezane za sport i sportske manifestacije, kroz 25 projekata u iznosu od EUR 98.950.

Ponosni smo sponzori Vaterpolo i plivačkog saveza Crne Gore kao i Rukometnog saveza Crne Gore, a finansijski smo podržali i druge sportske insitucije, pojedince i projekte.



epcg CEDIS diva
EFEL MOTORS RSCG.ME HFMONTENEGRO WWW.RSCG.ME RUKOMETNI SAVEZ CRNE GORE



SOCIJALNA I DJEČIJA ZAŠTITA, PODRŠKA ZAJEDNICI I NAUKA

Podrška projektima iz socijalne i dječije zaštite, podrška zajednici i nauci nije izostala ni u 2019. godine. Podržani projekti su se odnosili na organizovanje događaja, konferencija kao i donacija i sponzorstava u cilju sprovođenja aktivnosti usmjerenih na socijalnu i dječiju zaštitu.

U narednom periodu svi zajedno radićemo na promociji kompanije i njenih vrijednosti, na jačanju povjerenja javnosti i na uspostavljanju novih kanala komunikacije. Nastavićemo, takođe, da pružamo podršku zajednici i uspješnim pojedincima i studentima.

The background of the entire page is a black and white photograph of an electrical control room. A person's arm, wearing a white short-sleeved shirt, is reaching into a large metal cabinet filled with various electrical components. The hand is operating a switch or a small lever on a panel. The cabinet has multiple compartments, some with doors and others with open panels showing internal wiring and components. The lighting is somewhat dim, and the overall tone is industrial and technical.

INVESTICIJE

7. INVESTICIJE

U nastavku je dat pregled realizovanih investicionih projekata i njihovo poredjenje sa 2018. godinom:

Opis ulaganja	2019A	2018A	Delta 2019 vs 2018
Primarna mreža	670.947	1.475.638	(804.691)
Sekundarna mreža	2.117.729	1.962.871	154.858
Revitalizacija	6.783.839	-	6.783.839
AMM III faza	15.365.343	11.871.331	3.494.012
Ostala ulaganja	4.182.401	1.836.163	2.346.238
Otkup infrastrukture	733.861	51.132	682.729
Optička infrastruktura	3.736.980	4.142.777	(405.797)
Ukupno	33.591.099	21.339.911	12.251.188

Tokom 2019. godine CEDIS je nastavio aktivnosti na već ranije započetim projektima (njih 295), a započeto je ili je u pripremi 293 nova projekta. Ukupna ulaganja tokom 2019. godine iznose EUR 33.6 miliona i ona su za cca EUR 12.3 miliona veća u odnosu na 2018. godinu.

Od ukupnih ulaganja u primarnu mrežu je na 27 projekata uloženo EUR 670.947. Od toga se najveći dio ulaganja odnosi na rekonstrukciju postojećih trafostanica (cca EUR 470.000).

Ostatak ulaganja se odnosi na izgradnju novih trafostanica, kao i izgradnju i rekonstrukciju vodova i ugradnju opreme u trafostanice.



PROJEKTI

Najvažniji projekti u primarnoj mreži koji su završeni tokom 2019. godine su:

- Završetak Izgradnje TS 35/10 kV Novi Ulcinj
- Nabavka transformatora 4MVA u TS35/10kV Rijeka Crnojevića
- Nabavka transformatora 4MVA u TS35/10kV Veliki Pijesak
- Nabavka transformatora 8MVA u TS35/10kV Miločer
- Izmještanje dijela dalekovoda DV35kV Cetinje-Njeguši
- Rekonstrukcija 35kV postrojenja Gornja Zeta
- Građevinska adaptacija objekta TS 35/10kV Centar
- Građevinska adaptacija objekta TS 35/10kV Manastir Morača

U sekundarnu mrežu je kroz 182 projekta uloženo EUR 2.1 milion. Od toga je oko EUR 1.5 miliona uloženo u izgradnju novih trafostanica i vodova.

Značajna ulaganja u sekundarnu mrežu realizovana su kroz projekat Revitalizacije 10 kV elektroenergetskih vodova, pripadajućih stubnih trafostanica 10/0,4 kV i 0,4 kV niskonaponske mreže.

Projekat je startovao početkom 2019. godine, i tokom 2019. godine je ukupno uloženo cca EUR 6.8 miliona od čega je dio sredstava utrošen na dalekovode čiju revitalizaciju na osnovu Ugovora sprovodi Konzorcijum kompanija Mezon, Ramel i Elektro team u iznosu od EUR 4.6 miliona, a dio na dalekovodima čiju revitalizaciju sprovodi CEDIS preko Sektora za održavanje u iznosu od EUR 2.2 miliona.

Kroz AMM projekat je tokom 2019. godine na teritoriji Crne Gore uloženo EUR 15.4 miliona. Od ukupno uložених sredstava na AMM-u na niskom naponu oko polovina je uložena u rekonstrukciju niskonaponskih mreža. Ostale investicije uključuju ulaganja u uzemljenje neutralne tačke, ulaganja u informacione tehnologije i implementaciju I faze SCADA projekta.



PRIGOVORI

U 2019. godini primljeno je 4.858 prigovora preko snabdjevača, od čega je obrađeno 4.695 ili 96.6 %. Zabilježen je rast u broju prigovora, ali bez osnova je bilo 3.581 ili 76% ukupno obrađenih prigovora kupaca. Preko 80% prigovora kupaca odnosilo se na kontrolu mjernog mjesta.

Takođe, u 2019. godini primljeno je 2.652 prigovora od korisnika sistema, od čega je obrađeno 2.225 ili 83.9 %. Od ukupno 2.225 obrađenih prigovora, neosnovano je 420 ili 18.9 %. Prosječno vrijeme za obradu unutar sektora iznosi 2.5 dana a za odgovor na zahtjev 30 dana. Obrada prigovora od korisnika, od 04. februara 2019. godine obavlja se kroz projekat IT Bitriks-a.

Od inspekcija, RAE i državnih institucija primljeno je 270 prigovora, a odgovoreno na 269 ili 99,6%.



CILJEVI I PLANOVI ZA NAREDNI PERIOD



8. CILJEVI I PLANOVI ZA NAREDNI PERIOD

Analiza postojećeg stanja elektrodistributivnog sistema kao i procjena rizika realizacije opredijelila je prioritetne Investicione projekte u 2020-2022. godini, kako u primarnoj tako i u sekundarnoj mreži.

Kapitalnim ulaganjima u 2020-2022.godini očekuju se sljedeći efekti:

- Povećanje kapaciteta u cilju priključenja novih potrošača;
- Dostizanje tehničkih standarda i/ili poboljšanje naponskih prilika;
- Povećanje pouzdanosti i sigurnosti napajanja potrošača;
- Smanjenje gubitaka električne energije.



INVESTICIONI PROJEKTI

Realizacijom pojedinačnih investicionih projekata predviđenih u periodu 2020-2022 godina očekuje se ostvarivanje više pozitivnih efekata.

Određen broj investicionih projekata je planiran u smislu stvaranja uslova za priključenje novih elektroenergetskih objekata. Takvi projekti se prije svega odnose na uzemljenje NT 35kV i NT 10kV. Planiran je i nastavak projekta

revitalizacije mreže u periodu 2020-2022 godine i ovim trogodišnjim planom predviđeno je ulaganje u 42 projekta u primarnoj mreži. Među njima je nekoliko značajnih i kapitalno intenzivnih projekata:

1. rekonstrukcija TS 35/10 kV "Kumbor"
2. izgradnja TS 35/10 "Duklo"
3. izgradnja TS 35/10 kV "Risan"
4. rekonstrukcija TS 35/10 kV "Drijenak"
5. početak investicije TS 35/10 kV "Grbalj 2"
6. početak investicije TS 35/10 kV "Tri Krsta"
7. izgradnja TS 35/10kV "Velje brdo"
8. rekonstrukcija TS 35/10kV "Herceg Novi"

Ulaganja u sekundarnu mrežu (vodovi 10 kV, TS 10/0,4 kV, vodovi 0,4 kV) se odnose na 408 investicionih projekata, čiji se završetak očekuje do kraja 2022. godine.



REVITALIZACIJA

Imajući u vidu činjenicu da NN mreža nije obuhvaćena detaljnom razradom planskih dokumenta, CEDIS se umjesto opredjeljenja za izgradnju novih odlučio na revitalizaciju odnosno zamjenu postojećih neispravnih i starih elemenata NN mreže odgovarajućim tipskim novim elementima.

Okvirni sporazum, vrijednosti EUR 22,4 miliona potpisan je na period od 24 mjeseca za potrebe Projekta revitalizacije srednjenaponske (SN) i niskonaponske (NN) elektroenergetske mreže na cijeloj teritoriji Crne Gore. Projekat revitalizacije SN i NN mreže dio je Plana investicija za period od 2019. do 2021. godine. Kroz ovaj projekat će se u periodu od 2019. do 2021. godine u SN mreži

rekonstruisati oko 480 km mreže, što čini oko 13% SN nadzemne mreže i oko osam hiljada stubnih mjesta, dok će u okviru NN mreže biti rekonstruisano 990 km mreže i oko 28 hiljada stubnih mjesta. Značajan dio sredstava biće izdvojen za revitalizaciju srednjenaponske i niskonaponske mreže sa koje se napaja ruralno područje opština na sjeveru.

Očekivani rezultati investiranja u revitalizaciju VN i NN mreže su dostizanje i održavanje nivoa opštih i pojedinačnih pokazatelja minimuma kvaliteta snabdijevanja električnom energijom postojećih potrošača, a takođe i stvaranje uslova za priključenje novih objekata.

Planirana revitalizacija i rekonstrukcija VN mreže na svim područjima gdje tehničke mogućnosti to dozvoljavaju obezbjeđuju brže, efikasnije i ekonomski isplativije rješenje od izgradnje novih vazdušnih 10 kV vodova skopčanih sa prepoznatim problemima nepostojanja prostorno-planske dokumentacije, nepostojanja katastarskih digitalnih podloga kao i dugotrajnim rješavanjem imovinsko-pravnih odnosa. Planom otkupa 2020-2022 predviđeno je nešto više od EUR 47 miliona za otkup EE infrastrukture.



RAZVOJ MREŽE

Izgradnja novih trafostanica podrazumijeva i uvođenje novih tehnologija.

Zakonom o energetici najmanje 85% potrošača treba biti opremljeno savremenim sistemom mjerenja i ostvarenje ovog cilja se očekuje tokom 2020. godine to jest kompletiranjem III Faze AMM projekta.

Dugoročna strateška opredjeljenja CEDIS-a treba da se realizuju kroz:

- Značajno povećanje automatizacije SN i VN mreže
- Jedinstveni i transparentni koncept upravljanja distributivnom mrežom u CEDIS-u
- Koncept inteligentnog upravljanja mrežom koji treba da omogući kako jedinstven nadzor i upravljanje nad kompletnom distributivnom mrežom u nadležnosti ODS-a, tako i uspostavljanjem jedinstvenog sistema za praćenje, upravljanje, analizu, optimizaciju, planiranje i izveštavanje o radu/ispadima kompletne DM (Advanced Distribution Management System; ADMS)
- Sistem za kontrolu preuzete električne energije i sistem za praćenje njenog kvaliteta.
- Moderni telekomunikacioni sistem baziran na Ethernet tehnologiji za daljinsko upravljanje i nadzor nad VN i SN objektima u distributivnoj mreži, u cilju unapređenja sistema telekomunikacija i upravljanja
- Moderni ICT sistem za pouzdanu razmenu podataka između upravljačkih centara i njegovu integraciju u telekomunikacioni sistem CEDIS-a
- TS 35/10kV sa modernom opremom i smanjenim troškovima njihovog održavanja.
- Rekonstrukciju EEO
- Stvaranje preduslova za povećanje pouzdanosti
- Stvaranje preduslova za smanjenje gubitaka električne energije.



IMPLEMENTACIJA PROJEKATA

Projekt SCADA ima za cilj unaprjeđenje primijenjenog poslovnog modela preduzeća za distribuciju električne energije, na način da se njegovom integracijom u jedinstvenu ICT infrastrukturu obezbijedi uvezanost nezavisnih cjelina. Taj process će rezultirati boljom iskorišćenošću postojećih resursa, smanjenju gubitaka električne energije, kao i skraćanju vremena trajanja kvarova.

Realizacijom SCADA projekta CEDIS želi da ostvari sledeća dugoročna, strateška opredeljenja:

- Opredjeljenje ka savremenoj energetskoj opremi, postrojenjima i rešenjima
- Smanjenje troškova održavanja, ugradnjom i efikasnim korišćenjem savremene daljinski upravljive „inteligentne“ opreme
- Uvođenje standardizovanih, centralizovanih i savremenih rešenja u sistem upravljanja sa mogućnostima integracije takvog rešenja sa ostalim IT sistemima
- Smanjenje gubitaka električne energije, optimizacijom rada, nadzora i planiranja distributivne mreže
- Unapređenje performansi rada distributivne mreže, smanjenjem trajanja kvarova, poboljšanjem naponskih prilika i podizanjem kvaliteta isporučene električne energije
- Efikasno upravljanje i održavanje, smanjenjem vrijednosti indeksa pouzdanosti SAIDI, SAIFI
- Priprema za redovno priključenje novih vrsta potrošača/proizvodnje električne energije (npr. električni automobili i distributivni generatori)
- Uspostavljanje novih servisnih usluga koje će postati dostupne kupcima električne energije (Integracija sa modernim CALL centrom koji će omogućiti pružanje novih usluga korisnicima, npr. servisne informacije i sl.)
- Značajno osavremenjavanje i povećanje tehničkih performansi Sistema
- Prognoza kratkoročne i dugoročne potrošnje električne energije i distributivne generacije putem dinamičkog modelovanja mreže
-

Generalan koncept implementacije SCADA i ADMS sistema u CEDIS-u obuhvata sledeće:

- SCADA i ADMS
- Komunikacionu infrastrukturu
- Priprema objekata za integraciju sa SCADA i ADMS sistemom (novi energetski objekti, rekonstrukcija postojećih sa ugradnjom LSDU-lokalni sistemi daljinskog upravljanja)
- Obuka korisnika i održavanje sistema

SCADA projekat obuhvatiće nadzor i upravljanje TS 110(35)/10kV, TS 35/10kV , automatizovanim TS 10/0,4kV, reklozerima, sekcionerima itd.

Zbog kompleksnosti i obima radova, ispitivanja i testiranja projekat će se realizovati u više faza. Prva faza realizacije projekta odnosi se na Regione 2, 4 i 5 (južni i centralni dio) dok je implementacija SCADA projekta na sjevernom dijelu planirana kroz drugu fazu.

Detaljnomo projektnom dokumentacijom cjelokupnog rešenja biće obuhvaćeno:

- SCADA: arhitektura, hardver, softver, integracija, funkcionalnosti, testiranje i funkcionalno ispitivanje
- ADMS: arhitektura, hardver, softver, integracije, funkcije i funkcionalnosti, testiranje i funkcionalno ispitivanje
- Telekomunikacije: arhitektura, hardver, integracija, testiranje i funkcionalno ispitivanje
- Elektroenergetska oprema: oprema, integracija, funkcionalno ispitivanje i testiranje
- Integracija SCADA sistema sa ostalim informacionim sistemima CEDIS-a (tehnička baza, GIS, baza kupaca, ...)

Ovakav sistem SCADA+ADMS obezbediće dinamičku vizuelizaciju, praćenje i kontrolu električne energije u distributivnom sistemu. Istovremeno ADMS će sadržati širok spektar energetske aplikacije za pogon mrežne, analizu, regulaciju, planiranje i optimizaciju distributivnog sistema.

Geografski Informacioni Sistem (GIS) omogućava import postojećih i budućih geo-fajlova, njihovu adekvatnu prezentaciju na geo-mapi, kao i pravljenje brojnih geografski orjentisanih izvještaja, prezentacija podataka o objektima na geo-mapi. Jedan od ciljeva je, takođe, jedinstveno označavanje geolokacija u GIS-u i ostalim aplikativnim rješenjima koje kompanija posjeduje (EBS,Bitrix).

UPRAVLJANJE RIZICIMA



9. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Poslovanje Društva je izloženo različitim finansijskim rizicima: tržišni rizik (koji obuhvata rizik kamatne stope i rizik cijena), rizik likvidnosti i rizik tokova gotovine. Društvo nije izloženo valutnom riziku. Upravljanje rizicima u Društvu usmjereno je na nastojanje da se u nepredvidivosti finansijskih tržišta potencijalni negativni uticaji na finansijsko poslovanje Društva svedu na minimum.



Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik da će fer vrijednost finansijskih instrumenata fluktuirati zbog promjene tržišnih cijena, kao što su rizik od promjene kamatne stope i valutni rizik, koji će uticati na rezultat Društva ili vrijednost njegovih finansijskih instrumenata.

Cilj upravljanja tržišnim rizikom je upravljanje i kontrola izloženosti tržišnom riziku u okviru prihvatljivih granica, uz optimizaciju prinosa.



Rizik od promjene kamatne stope

Društvo je izloženo raznim rizicima koji kroz efekte fluktuacija na tržištu kamatne stope utiču na finansijsku poziciju i tokove gotovine Društva.

Rizik promjene kamatne stope je rizik da će budući novčani tokovi finansijskih instrumenata fluktuirati zbog promjene tržišnih kamatnih stopa. Izloženost Društva riziku od promjene kamatnih stopa na tržištu odnosi se prvenstveno na kredit odobren od strane vlasnika Društva i kredit odobren od EBRD-a.

Društvo vrši analizu izloženosti riziku od promjene kamatnih stopa na dinamičkoj osnovi uzimajući u obzir alternativne izvore finansiranja i refinansiranja, prije svega za dugoročne obaveze, jer one predstavljaju najznačajniju kamatonosnu poziciju.

Na dan 31. decembra 2019. godine saldo pozajmica Društva odnosi se na finansijske instrumente sa varijabilnom kamatnom stopom koja zavisi od EURIBOR-a. Obzirom da su kreditni angažmani vezani za EURIBOR postoji kamatni rizik sa aspekta zaduživanja kod banaka i ostalih finansijskih institucija. Finansijski instrumenti sa fluktuirajućom kamatnom stopom čine tokove gotovine Društva podložne riziku promjene kamatnih stopa, a finansijski instrumenti sa fiksnom stopom čine tokove gotovine Društva podložne riziku promjene tržišnih kamatnih stopa.



Kreditni rizik

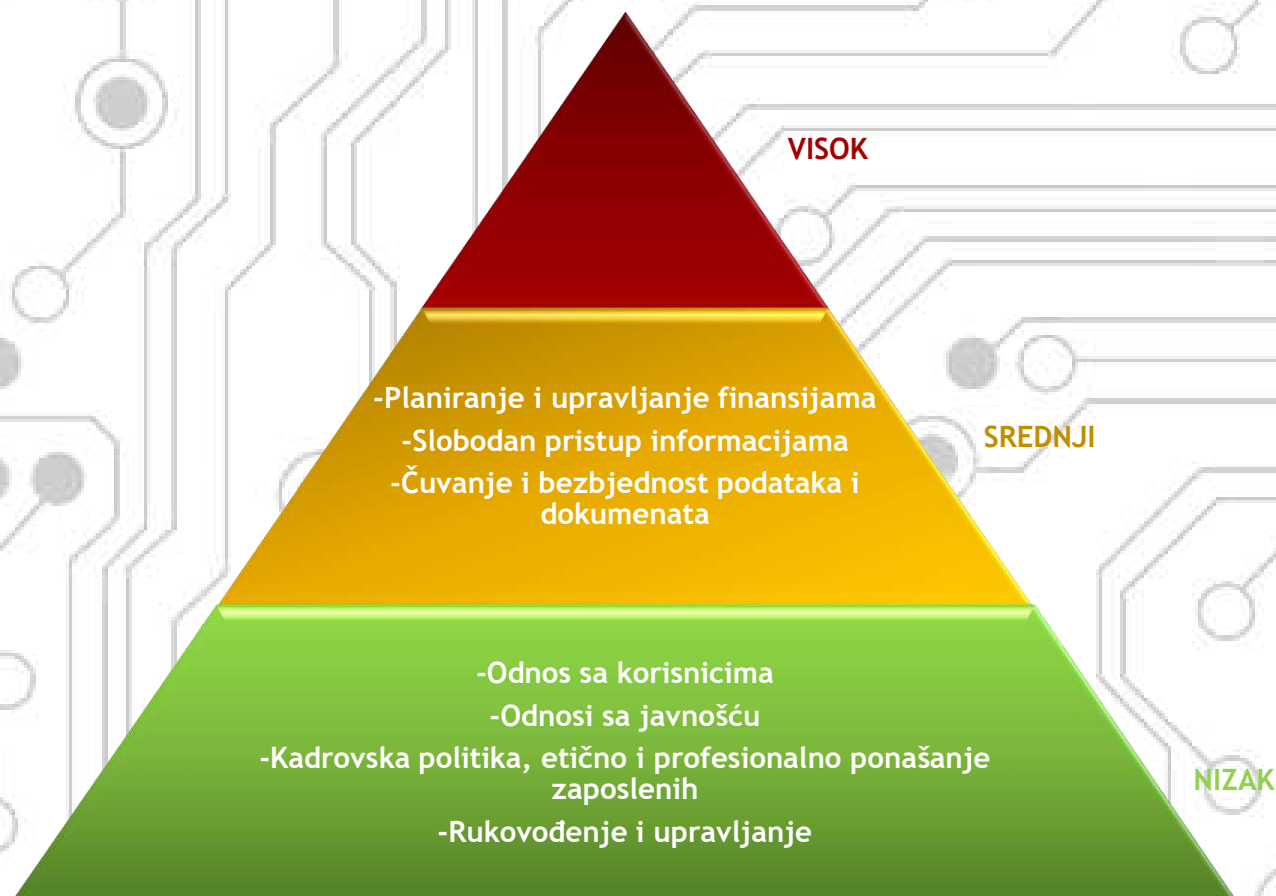
Kreditni rizik je rizik da ugovorna strana neće ispuniti svoje obaveze u vezi sa finansijskim instrumentom, što bi dovelo do finansijskih gubitaka. Društvo je izloženo kreditnom riziku kroz aktivnosti finansiranja, uključujući gotovinu i depozit kod banaka, potraživanja i druga sredstva. Društvo posluje sa renomiranim bankama i finansijskim institucijama u Crnoj Gori.

Izloženost Društva kreditnom riziku dijelom se odnosi na gotovinu kod banaka i kratkoročne plasmane kod banaka, uvećanu za pripadajuću obračunatu kamatu. Društvo ublažava izloženost kreditnom riziku plasiranjem sredstava samo kod određenih banaka koje su ocjenjene kao prihvatljive na osnovu sprovedene analize relevantnih kriterijuma, kao što su adekvatnosti kapitala, likvidnosti i kreditne sposobnosti.



Ostali rizici

U odnosu na rizične oblasti, radna mjesta i procese rada posebno izložene narušavanju integriteta i potencijalnoj korupciji Društvo je identifikovalo sledeće rizične oblasti u skladu sa vjerovatnoćom i posledicom rizika upotrebom matrice rizika (vjerovatnoća (1-10) x posljedica (1-10)).



Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da Društvo neće moći da ispuni svoje obaveze. Društvo upravlja likvidnošću na način da sve preuzete obaveze izmiri u trenutku dospijeca.

Društvo ima dovoljnu količinu visoko likvidnih sredstava, koja mu omogućava da ispuni svoje obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze kada dospiju. Krajnja odgovornost za upravljanje rizikom likvidnosti je na rukovodstvu Društva. Društvo upravlja rizikom likvidnosti stalnom kontrolom aktuelnih i projekcija novčanih tokova. Društvo ne koristi finansijske derivate.

Projekcija ukupnih tokova gotovine vrši se na nivou Društva. Služba finansija prati kontinuirano likvidnost Društva kako bi obezbijedila dovoljno gotovine za potrebe poslovanja.

Višak gotovine iznad nivoa potrebnog za upravljanje obrtnim kapitalom polaže se kao višak gotovine na kamatonosne tekuće račune, oročene depozite, uz odabir instrumenata sa odgovarajućim rokom dospijea.



Operativni rizik

Obzirom da Društvo posluje u industriji koja je regulisana od strane RAE koja definiše maksimalno odobreni prihodi iz regulisane djelatnosti, Društvo je izloženo operativnom riziku kroz odstupanje ključnih operativnih parametara od onih koji su korišćeni za potrebe definisanja maksimalno odobrenih prihoda.

Neki od ključnih uzroka operativnog rizika su:

1) Gubici u distribuciji električne energije

RAE odobrava 8.43% dozvoljenih tehničkih gubitaka u distributivnom sistemu. CEDIS je u 2019. godini ostvario gubitke od 13,10%. Obzirom da se gubici iznad dozvoljenih moraju nadoknaditi iz prihoda CEDIS-a, svako povećanje ostvarenih gubitaka iznad dozvoljenih predstavlja značajan poslovni rizik za Društvo. Pored tehničkih razloga za nastanak gubitaka, ovim gubicima doprinosi i neovlašćena potrošnja od strane krajnjih korisnika. CEDIS aktivno radi na smanjivanju ostvarenih gubitaka pa je tako u 2019. godini zabilježeno 0.73% manje gubitaka nego u 2018. godini i pored veće bruto potrošnje. Društvo sprovodi niz aktivnosti u cilju smanjenja gubitaka i to kroz unapređenje sistema merenja potrošnje, smanjenje nelegalne potrošnje, uvođenje sistema za daljinsko očitavanja kontrolom mjernih mjesta itd.

2) Operativni troškovi

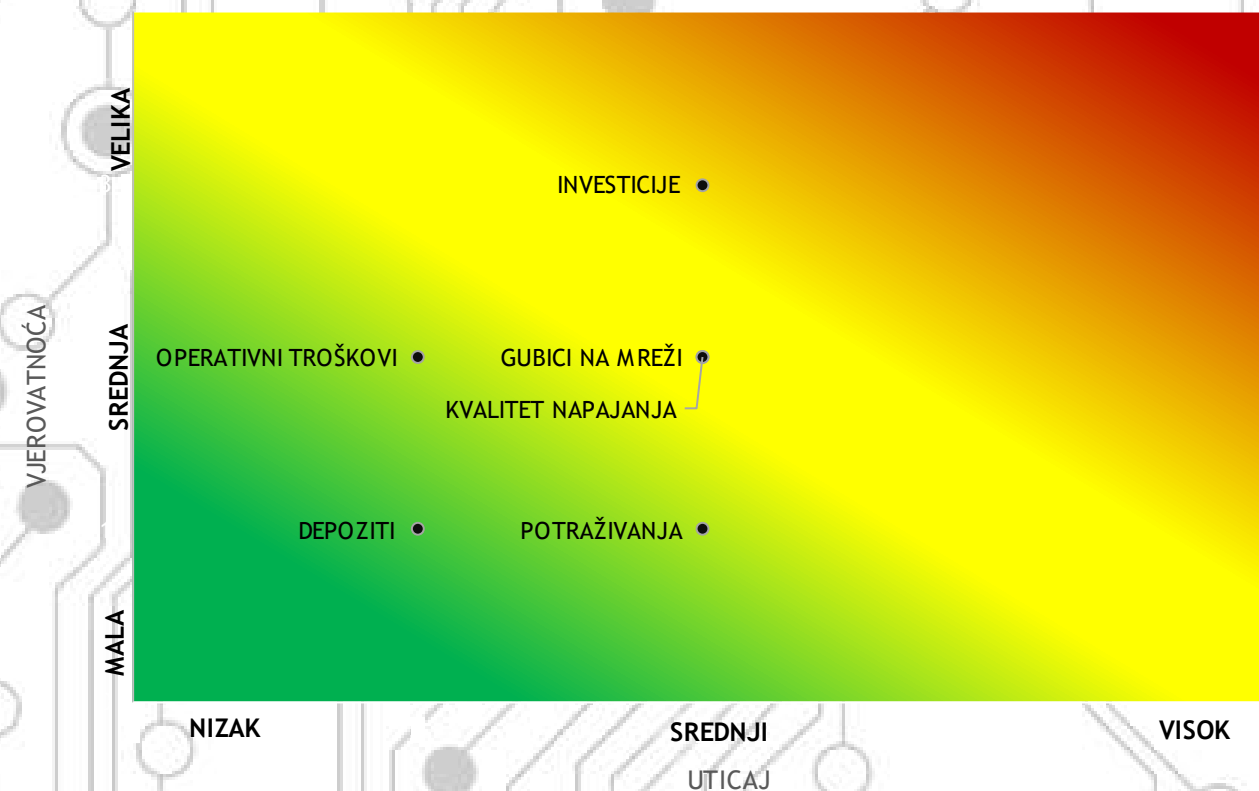
Troškovi poslovanja Društva nastali u cilju obavljanja regulisanje djelatnosti predstavljaju važan elemenat u formiranju maksimalno odobrenih prihoda. S tim u vezi, svako odstupanje ostvarenih operativnih troškova u odnosu na iznos odobren za regulatorni period, predstavlja potencijalni rizik za finansijsku poziciju Društva. Iz tog razloga, Društvo ima razvijenu metodologiju praćenja troškova i kontrole odstupanja, gde su sve kategorije troškova alocirane na vlasnike, tj. odgovorna lica. Mjesečnim praćenjem ostvarenih rashoda i poređenje sa budžetom omogućuje rukovodstvu Društva da na vrijeme identifikuje materijalna odstupanja i od odgovornih lica za te kategorije zatraži korektivne mjere u cilju kontrole daljih odstupanja.

3) Neregulisana djelatnost

Društvo može ostvarivati prihode iz dodatnih nereguliranih djelatnosti uz odobrenje regulatornog tjela. Svaka odluka o ulasku u takve aktivnosti se detaljno ispituje i provjerava, a zatim prati realizacija, kako bi se svi efekti na finansijsku poziciju i rezultate poslovanja držali pod kontrolom i minimizirali bilo kakvi negativni efekti usled realizacije koja odstupa od očekivane.

Finansijski rizik - Osnovna djelatnost Društva ne zahtijeva oslanjanje Društva na finansijske instrumente koji bi značajnije mogli da utiču na finansijski položaj i uspješnost poslovanja Društva.

Rizici kojima je Društvo izloženo, prikazani su u nastavku:



Vjerovatnoća:

-  Velika - Velika vjerovatnoća da će se rizičan slučaj dogoditi;
-  Srednja - Postoji određena vjerovatnoća da se rizični događaj dogodi;
-  Mala - Vjerovatnoća da će se dogoditi rizični događaj je mala ili ne postoji.

Uticaj:

-  Visok - Posljedice odigravanja rizičnog događaja mogu dovesti do prestanka poslovanja ili u velikoj mjeri uticati na nastavak poslovanja organizacije;
-  Srednji - Posljedice rizičnog događaja negativno utiču na misiju i viziju organizacije;
-  Nizak - Poslovne jedinice mogu da utiču na svakodnevne operativne procese koji se odvijaju unutar organizacije.

ENERGIJA U SRCU



[Instagram.com/cedisonline](https://www.instagram.com/cedisonline)



[Facebook.com/cedisonline](https://www.facebook.com/cedisonline)